Erdemir işçileri sendika içi demokrasiyi işletiyor

Ereğli Demir Çelik Fabrikasında çalışan 4 bin 500 işçi ile Maden İş Sendikası yönetimi arasında patlak veren bir uyuşmazlık, Cevher İş gibi müseccel sarı sendikaların, Çağdaş Metal İş gibi sosyal demokrat nitelikli sendikaların bir anda Ereğli'ye üşüşmelerine yolaçtı. Bu iki sendika, yıllardır devrimci bir geleneği Ereğli'de onurla sürdüren işçileri saflarına çekebilmek için her türlü yolu denemeye bağ ladılar.

Ancak unutulmaması gerekir ki Erdemir işçilerinin bugün sürdürdükleri mücadele, çözümü örgütçü demokrasinin kurallarının işlemesinden geçecek haklı bir mücadeledir ve gerek Cevher İş'in, gerekse Çağdaş Metal İş'in fırsatçı tutumları mutlaka ve mutlaka sonuçsuz kalacaktır. Bunun tek ve yeterli güvencesi Erdemir İşçilerinin devrimci bilinçleri ve devrimci deneyleridir.

Ereğli Demir Çelik işçileri ile Maden İş Sendikası yönetimi arasındaki anlaşmazlık, aidat sorununun sendika yöneticileri tarafından, sendikaiçi demokrasi kuralları ayaklar altına alınarak, işçilere bir emrivaki ile kabul ettirilmek istenmesinden, çıkmış buna karşı tepki doğunca da, aidat artırımı kararına temelsiz ve işçi sınıfı tavrı ile bağdaşmayacak bir kılıf geçirme çabası sonunda daha da keskinleşmiştir.

Öğrenildiğine göre sendika, aidatları «bir gündelik» tutarına yükseltmeyi kararlaştırmış ve bunu işçilerin oyuna sanmıştır. Ancak işçiler bu kararı kabul etmemişler ve aidatın yüzde 1 olarak kesilmesini istemişlerdir. Her zaman «Bizde kararı tahan verir. Bizde sendika içi demokrasi tam olarak yürür» diye demeçler vermekten geri kalmayan Maden İş yöneticileri, bu defa işçilerin kararını hiçe saymış ve konuyu bir dizi tüzük hükmü içine boğup bir gündelik tutarında aidat kesilmesini bir emrivaki haline getirmiştir. Üstelik bu tutumlarını örtmek için bağışlanmaz bir kılıf hazırlamışlar ve bu aidatın bir bölümünün «Halk Sektörü» için kaynak olarak kullanılacağını» ileri sürmüşlerdir.

Bu tavır bardağı taşıran damla olmuş ve ilkin Maden İş'in Ereğli'deki yöneticileri aidat artırımını işçilerin istemediği ve halk sektörü konusunda Maden İş yönetici takımı ile aynı görüşte olmadıkları için istifa etmişlerdir. Sendika yönetiminin bu istifaları umursamaz bir tavır içine girmesi üzerine, Erdemir'de toplu istifalar başlamıştır. Halen 3 bini aşkın Erdemir işçilerinin Maden İş'ten istifa ettikleri ve etmek üzere oldukları bildirilmektedir.

İstifa eden işçiler sendikaya karşı iki şart öne sürmektedirler: İstifa etmeye zorlanan Ereğli Maden İş yöneticileri yeniden görevleri başına dönmelidirler ve aidatlar yüzde 1 üzerinden kesilmelidir.

Erdemir olayında Maden İş yönetici takımının hatası açıktır. Gerek sendika içi demokrasiyi ayaklar altına almak, gerekse CHP'yi desteklemek ile «CHP' lileşme»yi birbirine karıştırıp, halk sektörünün en büyük savunucusu kesilmek, Erdemir'in bilinçli işçilerinden elbette hak ettiği tepkiyi görecekti ve gördü de... Ancak olayda Erdemir işçilerinin de bazı hataları gözlenmektedir. Sendikaiçi mücadelenin sınırlarının iyi tesbit edilmesi ve sarı sendikalara fırsat yaratılmaması gerekirken, Erdemir işçileri öfkeli bir tavır içine girmişlerdir. (Bak: KİTLE'nin 7. sayfasında «sendika içi mücadele» konulu yazı),

Erdemir işçileri haklı mücadelelerini aralıksız sürdürmeli ve devrimci bölge yöneticilerini desteklemeli ancak bu haklı sendika içi mücadele sırasında sarı sendikalara, emek tüccarlarına da asla fırsat yaratmamalıdırlar?

kitle
haftalık gazete

Tekstil'de sendikacı komando işbirliği

İşçi kesiminde gözlenen uyanış ve bilinçlenme hızlandıkça, bir yandan sermaye ve tüm gerici ortakları, öte yandan da, sarı sendikalarla ilerici olarak tanınan sendikaların yönetimindeki gerici ve sermaye yanlısı unsurlar telaşa kapılıyorlar,

Son olarak DİSK'e girme kararı da almış bulunan; AP yanlısı sarı Teksif karşısında tekstil işkolunda ilerici ve işçiden yana sendikayı temsil eden Tekstil Sendikasında bir süreden beri olup bitenler, bu çok yönlü telaşı yansıtması bakımından önemli.

Tekstil Sendikasının bir süre den beri devam eden İstanbul şube kongrelerinde, yönetime işçi delegelerin çoğunluğunun tercihi ve ağırlığı ile gerçek işçi temsilcileri geldi. Beyoğlu ve Mahmutpaşa kongrelerinde, bazı gedikli sendika ağaları, çevirdikleri bütün kulislere, bütün hesaplara rağmen, devrimci ve taban dan gelen işçilerin yönetim kurullarına kolaylıkla girdiklerini görünce ummadıkları, farkında olmadıkları bu gelişme karşısın da önce hayret, sonra da telaşa kapıldılar. İşçi sınıfına ve işçilerin bilincine inanmayanlar bu uyanışın altında, kendilerine göre «tahrikçiler» aramaya başladılar. Ama durum açıkça ortadaydı: Tekstil sendikası tabanı uyanmış ve en demokratik hakkı olan kendi yöneticilerini seçme hakkını kullanmıştı.

Telaşlanan sadece bazı Tekstil Genel Merkez ve Şube yöneticileri değildi. Çoğu finans kapitale dahil veya onun ortağı olan tekstil fabrikaları sahipleri de telaşa kapıldılar. İç ve dış sömürücü güçlerin ortaklığının en iyi görüldüğü tekstil alanında, sermaye, işçilerin bilinçlenmesini gücü yetebildiğince önleme çabaları içindeydi. İşte, «gerici yönetici —sermaye— komando» işbirliği bu noktada devreye girdi.

Sıra Tekstil sendikasının Bakırköy ilçe kongresine gelmişti, Sendika yöneticileri ve işverenler, bu defa gafil avlanmak niyetinde değillerdi. MHP'li faşist komandolar önceden hazır edilmişti. En demokratik hakları olan şube kongresine katılmak, kendilerini yönetecek işçileri seçmek hakkını kullanmak üzere Kongrenin yapıldığı Bakırköy Burç düğün salonuna girmek istiyen bir grup tekstil işçisi, önceden, bazı yöneticilerce «devrimci» oldukları ve «sarı sendikacılığa sona vermeyi» amaçladıkları öğrenilerek, komandolar tarafından salona alınmadılar. Haklarını kullanmak üzere salona girmekte ısrar ettiklerinde, bu işçiler kendilerini bir sürü komandonun tekme ve yumrukları arasında buldular.

Tekstil Sendikası Bakırköy Şube Kongresi «sermaye - gerici sendikacı - komando» işbirliğinin yeni bir örneği oldu. İşçilerin sendikalar içinde mücadele vermelerinin önemi, bu mücadelenin sömürücü güçleri ve ortaklarını nasıl korkuttuğu ve gerici sömürgen güçlerin yeni taktikleri bir kere daha ortaya çıktı. (Sendika içi mücadele konulu yazımız 7. sayfadadır.)

Devlet üretme çiftliği grevlerinin içyüzü

Türk - İş'e bağlı Türkiye Tarım İş Sendikasının 16 Mayıs'tan beri Devlet Üretme Çiftliklerinde kademeli olarak uyguladığı grev, gerek yol açtığı olaylar gerekse çeşitli yorumlar yüzünden, geçtiğimiz haftanın en önemli işçi olaylarından biri oldu. Hafta sonunda DÜÇ'e bağlı 25 işyerinin 16'sında 2700'den fazla işçi greve katılmıştı. İşveren durumundaki Devlet Üretme Çiftlikleri yetkilileri Türk-İş'e bağlı Tarım-İş Sendikasının karşılanmaz aşırı taleplerile ortaya çıkarak ve işçiyi kışkırtarak hükümeti yıpratmak istedi. gini ileri sürerken aynı iddialara, 25 işyerinin dördünde toplu sözleşme yetkisi olan bağımsız Türkiye Topraksu Tarım İşçileri Sendikası Başkanı Mahmut Gündüzbey de katıldı. Grevi, Türk-İş'in hükümetle işçiyi boğuşturma politikasının yeni bir örneği olarak niteledi. Gündüzbey «İşçinin sınıf gerçeğine ve halkımızın çıkarlarına ters düşerek dipsiz bir ihanet çukurunda yüzen Türk-İş yöneticilerinin, nahakyere DÜÇ işçisiyle hükümeti karşı karşıya getirme ve işçi kesiminde hükümete duyulan inancı sarsma çabaları ihanet zincirlerinde yeni bir halka olarak işçi hareketi tarihinde ibret ve nefretle anılacaktır» dedi. Bu sırada grev yer yer olaylı bir şekilde sürüyor ve sermaye basını grev yüzünden ölen hayvanların resimlerini basarken, yakında sütsüz kalınacağı haberini uçuruyordu,

Ecevit hükümeti iktidara geçtiğinden bu yana, Türk-İş'in kamu kesiminde başlattığı ve sürdürdüğü grevler yoğunlaşmıştır. Gerçekten de, Türk-İş sendikalarının, aslında çok daha düşük ücret ve haklarla çalışılan özel işyerlerinde greve gitmemeleri; grevleri kamu sektörüyle sınırlandırmaları dikkat çekicidir ve yukarıdaki iddiaları kanıtlamaktadır. Bugün CHP-MSP koalisyonunun değil de AP'nin veya bir sermaye koalisyonunun iktidarda olması halinde Türk-İş'in, ve sermayenin adamı Halil Tunç'un kamu sektöründeki en haklı grevleri bile «kanunsuzluk»la niteleyeceği ve karşı çıkacağı açıktır.

Ancak bu, meselenin bir yüzüdür, Daha önce benzeri grevlerde de değindiğimiz gibi, ne amaçla yürütülürse yürütülsün, her grev daha ileri ekonomik haklar için verilen bir mücadele ve işçiler için yeni bir deney, bir bilinçlenme unsurudur. Mücadele ile elde edilmiş olan haklar, sermayenin ve uşaklarının düşlediği bir iktidar değişiminden sonra kolay kolay geri alınamayacak ve bugün hükümeti yıpratmak üzere yürütülen hareketlerin sağladığı kararlılık, deney, bilinç o zaman ters tepen bir silah olacaktır.

Bu yüzden sosyalistler işçi hareketlerinin karşısında yer almaz; satılmış sendikalar tarafından güdülen amaç ne olursa olsun, işçi hareketlerinin sağlayacağı birlikte ve işçi dayanışmasını gözden uzak tutmazlar.

Sermayeye satılmış sendikaların kısa dönemli oyunları ne olursa olsun, DÜÇ grevi de eninde sonunda sermayeye tepen bir silahtır. Tekelci sermaye ve sömürgen ortakları iktidarının, yarın kolay kolay geriletemeyeceği bir adımdır.

Etyopya'da haberleşme işçileri de greve daşladı

Etyopya'da (Habeşistan) uzun süreden beri devam etmekte olan işçi direnişlerine geçtiğimiz hafta bir yenisi daha eklenmiş ve telefon, telgraf, teleks gibi haberleşme araçlarında çalışan işçiler greve başlamışlardır.

Kendine aslanlar aslanı namını takan gerici ve zalim Etyopya imparatoru Haile Selasiye'nin ülkesinde ki bütün yurtseverlere, ilericilere karşı aralıksız sürdürdüğü zorbaca baskıları protesto etmek amacıyla ve ülkedeki demokratik hakların sağlanması ve Anayasa güvencesi altına alınması için başlayan direnişlere Haile Selasiye yönetimi kimi zaman taviz verir görünmüş, kimi zaman ise sert tedbirlerle bu demokratik direnişleri ezmek istemiştir,

İmparatorun ve gerici iktidarın savaşkalayıcı tutumu yüzünden demokratik direnişler kısa zamanda ülkenin bütün ilerici güçlerine yayılmıştır.

Nitekim greve başlayan haberleşme işçileri de daha önceki direnişler yüzünden tutuklanan 24 işçinin serbest bırakılmasını, kendileri ne baskı yapan müdürlerin değiştirilmesini istemektedirler.

Gerici iktidar ve imparator ise bu yeni direniş ile ilgili tutumlarını henüz belli etmemişlerdir. Ancak bütün gözlemciler gerici Etyopya iktidarının ve Haile Selasiye'nin günlerinin sayılı olduğunu bildirmektedirler.

Lastik İş işkolu yetkisi alıyor

DİSK'e bağlı Lastik İş Sendikası yetkili sendika olarak işkolu sözleşmesi yapabilmek üzere Bölge Çalışma Müdürlüğüne ve Çalışma Bakanlığı'na başvurmuştur. Bildirildiğine göre bu işkolundaki irili ufaklı işyeri sendikaları ile Türk İş'e bağlı Kauçuk İş'in elbirliği ile yürüttükleri azgın sarı sendikacılık girişimleri, Lastik İş'in işkolu yetkisi kesinleştiği takdirde büyük ölçü de sona erecektir.

Bu gün sarı sendikaların pençesi altında olan Gulaved işçileri, Vinylex işçileri, Plastel Plastik işçileri işveren — sarı sendika çemberini ancak bu yol la kırabileceklerdir.

Sahibi: *Dr. Ziya Oykut* / Sorumlu Müdür: *Orhan Doğançay* / Yönetim yeri: Başmüsahip Sokak, Tan Apt. 10/11 Cağaloğlu / Dirgi Baskı: Murat Mat. Koll. Şti. / Abona şartları: Yıllık 50 Altı aylık 30 lira, dış ülkeler için iki katı alınır. / Dağıtım. Hür Dağıtım.

kitle
haftalık gazete

Yıl:, 1 Sayı: 11
4 Haziran 1974
150 Kuruş

141. ve 142.Maddeler kalkmalıdır

Faşizm dönemi İtalya'nın ceza kanunlarından 1936 yılında Türk Ceza Kanunu'na aktarılan 141 ve 142 nci maddeler, o günden bu yana, sömürü ve tahakküm güçlerinin kendi çıkar ve düzenlerini korumak, sömürü ve tahakkümlerini sürdürmek için kullandıkları etkili birer anti - demokratik silah olmaya devam ediyor.

Yıllardan beri, sayısız devrimci ve yurtsever bu maddelere dayanılarak zindanlarda çürütüldü, çürütülüyor.

Burjuvazinin ve sömürücü ortaklarının «demokrasiyi korumak» bahanesiyle koyduğu ve korduğu tüm anti demokratik yasalar gibi, 141 ve 142 nci maddeler de emekçi sınıfların siyasal, ekonomik ve düşünsel özgürlüklerini boğmayı hedef almıştır.

Bu maddeler, Türkiye tarihinde egemen sınıfların bir kısım temsilcilerine karşı ilk ve son defa bazı düşük DP'liler için kullanılmıştır. 141 ve 142 nci maddeler «Bir sosyal sınıfın diğer bir sosyal sınıf üzerinde tahakkümünü tesis etmek, veya bir sosyal sınıfı ortadan kaldırmak için...» diyerek başlar. Oysa bugün ülkemizde çok küçük bir azınlıktan ibaret olan egemen sınıflar geniş halk yığınlarını yeni emekçi sınıflar üzerinde tahakküm kurmuştur. 141 ve 142 nci maddelerin yerli yerinde uygulanması gerekiyorsa, herşeyden önce egemen sömürücü sınıfları temsil eden tüm örgütlerin, sınıf tahakkümü kurmaya yöneldikleri için bu maddeden yargılanmaları gerekir.

Bu bir demagoji değildir. Aksine, her konuda olduğu gibi bu konuda da demagojinin alanını sömürücü sınıfların sözcüleri yapmaktadırlar. 141 ve 142 nci maddelerin kaldırılması istek ve çabaları karşısında «vatan elden gidiyor» çığlıkları atarken kendilerince usta bir demagojiyle, 141 ve 142 nci maddelerin kalkmasını «küçük bir azınlığın» istediği olarak göstermektedirler.

Ülkemizde sosyalistler, yurtseverler küçük bir azınlık değildir, Öte yandan devrimcilerin demokratik mücadelesi, tüm halkımızın ve onların demokratik özlem ve isteklerinin mücadelesidir. Halkımızın mücadelesidir, Demokrasi mücadelesi bir avuç azınlığın değil, geniş emekçi yığınların hak ve özgürlük kavgasıdır. Ve emekçi yığınlar her geçen gün genişleyen oranlarda demokrasi mücadelesine katılmaktadır, Üstelik, halkımız demokrasiyi, «Biz de Batıya benzeyelim» şeklindeki soyut bir özlemle değil, kendi somut hayat kavgasını sürdürmek, doğal haklarını elde etmek, insanca ve özgürce yaşamak için istiyor.

Halkın gelişen demokratik özlemleri karşısında sömürücü güçlerin demokrasi yutturmacaları iflas etmektedir. Anti demokratik 141. ve 142 nci maddeler gelecekte mutlak tarihe karışacaktır. Halkımız, demokratik gelişim süreci içinde, kendi öz demokratik mücadelesiyle, bu ve benzeri anti - demokratik yasaları saf dışı bırakacaktır.

Bugün demokratik mücadelemizin önemli adımlarından biri, 141 ve 142. nci maddelerin kaldırılmasına çalışmaktır. Bu maddelere eklenmek istenen «cebir ve şiddet» unsuru, onların anti -demokratik özünü değiştirmeyecektir. Hatta ceza tabanı 10 yıla çıktığı için bu yeni biçim demokratik güçlerin daha da aleyhine işleyecektir. Bu maddeler egemen sömürücü güçlerin kalkanı olarak kaldıkça, bu maddelerden yargılanacak olanları mahkûm ettirebilecek bir kılıf mutlaka bulunacaktır.

Demokrasiye doğru bir adım atılabilmesi için, Faşist İtalyan kanunlarından aktarılan bu maddeler **kitle** *ile kaldırılmalıdır.*

Amerika Türk-Yunan silahlanmasını kışkırtıyor

Bizans geleneksel faşist Yunan cuntasının halkı güvenliğe teşvik ederek kanlı diktasını sürdürmek manevrası kanlı Amerikan silah sanayicilerinin azgın hırslarıyla birleşince son aylarda gene ortaya bir Türk - Yunan gerilimi çıkarılmıştı.

Nitekim olayların gelişimi bunu doğruladı. Yüzeysel olarak «petrol arama meselesi» diye gösterilen olay, birden silahlanmaya dönüştü.

Hem Yunanistan'ın hem de Türkiye 12 Mart rejiminin «sıkıyönetim» olduğu fantomlardan Yunanlılarınki teslim edilmeğe başlandı. Ülkemizin bir petrol araştırma gemisinin Ege'de aramaya çıkması, Türkiye hükümetinin zorunlu olduğu şahsiyetli bir prestij gösterisiyken ve en önemlisi *ülkemizin doğal hakkıyken*, Yunan ordusu «teyakkuza» geçirildi.

Fakat bu gidişe oyun mutlaka geri tepecek, zaten ölüm döşeğindeki Nato'nun felçli güneydoğu kanadı büsbütün darbe yiyecek ve Yunan faşizminin sonu hızlanacaktır.

Geçen hafta içinde silahlı üç kişi tarafından bir banka soyuldu. Eğer gazetelerin yazdığı doğruysa olayın yakalanan faili çevresinde solcu olarak bilinirmiş.

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de gelecekte de böyle siyasal ve bireysel terör maceralarına sonuna kadar karşı çıktık ve çıkacağız. İşçi sınıfı sosyalizminin 1971 öncesinde örgütlenememesi, sol kampın giderek dağılıp çözülmesi ve hakim sınıfların, içeriden - dışarıdan çabaları sonucunda gençlik militanları önce öğrenci olayları terörüne itilmişlerdi. O sırada Latin Amerika'da Filistin'de moda halinde dirilen «silahlı propaganda» metotlarına birçok genç ne yazık ki, cankurtaran simidi olarak sarıldılar. Sonuçta bahane ve karşı - propaganda, imkânı kazanan egemen güçler oldu. Faşizm oldu. Bilinçsizlik ve tecrübesizlik ortamında, devrimcilerin işçi sınıfı yolundan ayrılıp veya o yolu bulamayıp yanlış ve zararlı yollar izlemeleri, küçük burjuva yöntemlerini kullanmaları 12 Mart ortamının sol kamptaki en somut gerçeğidi. Fakat o zaman bile asla tasvip edilmeyecek böyle terörist usullere, tedhiş yoluna başvurulma sını, aradan bunca acı deney geçtikten, ve böyle yöntemler pratik içinde özdeki olaylarla ayar - beyan iflas ettikten sonra bugün artık sadece karşı - devrim isteyebilir... İşçi sınıfı sosyalizmi, sadece revizyonizme pasifizme, sağ sapmaya karşı değil, aynı zamanda sol sapmaya, küçük burjuva tedhişçiliğine karşı da kararlı bir mücadele verecektir.

Silahlı propagandı denilen küçük burjuva metodunu hortlatmaya çalışanların sübjektif niyetleri ne olursa olsun, bunlar objektif olarak egemen sömürü ve tahakküm güçlerine yardımcı olmaktadırlar. Böyle kişileri ve eğilimleri asla sosyalist kabul etmiyoruz Bu şiddet ve tedhiş teşvikçilerinin işleri eğer «bağlantılarının» elinde değilse, bu unsurlar birer maceracı ve anarşistlirler. Serüvencilik ve anarşizm ise sosyalizm tarihi boyunca işçi sınıfına daima zarar vermiştir.

İşçi sınıfı sosyalizmi ve onun Sosyalist Partisi bu tür *provokatif* eğilimleri tecrit ve teşhir ederek etkisiz bırakmak, bu son derece yanlış çizgiyi silmek için, bilime, tarihsel ve sosyal gerçeklere dayanarak ve emekçi kitlelerle, *işçi sınıfıyla* birlikte çaba gösterecektir.

Kimse alınmasın, gücenmesin. Sosyalist uğraşımızda duygusallığa yer yoktur. Ve de sınıf mücadelesi çocuk oyuncağı değildir, çoluk çocuğun işi ve ferdi özlemleri, sübjektif istekleri hiç değildir. Biz işçi sınıfının neferiyiz, işçi sınıfı sosyalizminin neferiyiz. «Örgüt» diye zuhur eden ya veya bu kafadar gruplarının «neferi» değiliz. Halkımızın tek ve biricik kurtuluş yolu ise ahbap çavuş çetelerinden, değil, işçi sınıfının bilininden ve onun partisinden geçmektedir. Bugün kü en somut görevimiz ise bu partiyi teşkil etmektir.

CHP'nin açmazı asgari ücretlere yansıdı

Ecevit Hükümeti asgari ücretlerin saptanması konusunda «Ne İsa'ya ne Muhammed'e» ya ranamamanın yeni bir örneğini verdi. Hükümetin önerdiği, üç bölgede 36—38—40 liralık asgari ücret, Komisyonun hem işçi hem de işveren temsilcileri tarafından reddedildi. Türk - İş'li işçi temsilcileri önerilen asgari ücretleri düşük bulmuşlar ve kendileri 45—50—55 lira önermişlerdi. İşveren temsilcileriyse hükümetin önerdiği asgari ücretleri çok yüksek bularak şiddetli bir şekilde karşı çıktılar.

Hükümetin teklifini ele alacak olursak, günün şartlarında gerçekten de yetersiz kaldığını görürüz. Çünkü İstanbul gibi, yaşama koşullarının en zor olduğu bölgeler için önerilen 40 lira, aslında brüt ücreti göstermekte, kesintilerden sonra asgari ücretle çalışan işçinin elinde — 40 lira kabul edilse bile — ayda 900 lira kadar bir para kalmaktadır. İşveren temsilcilerinin düşündükleri rakamlarsa sadece gülünçtür.

Burada önemli olan nokta, sosyal demokrasiyi Türkiye'nin özgül koşullarında uygulamaya çalışarak, uzlaşmaz çelişkideki emek ve sermaye kutuplarını *yaklaştırmak* ütopyası içindeki, «uzlaşmacı» hükümetin, özellikle CHP'nin durumudur. Daha yüksek bir asgari ücret önerilmesi ve uygulanması mümkün müydü? Şüphesiz ki evet. Ama CHP'nin yapısı ve genel olarak sosyal demokrasinin özü buna imkân vermez. Çünkü mevcut düzeni korumak ve sermaye kesimine *direnmek* kaygusu var oldukça, tekelci sermayeyi ne kadar *kuşatmaya* çalışırsanız çalışın, bir başarıya ulaşılamaz. Zira finans kapitalin hakkında «kuşatmayla» gelinemez. Asgari ücretler de bu düzenin en önemli parçalarından biridir. Ve düzenin bütünü saklı tutularak sadece bir köşesinde, —Hem de patronlar için büyük önem taşıyan bir köşesinde— işçi sınıfı yararına önemli köklü ve uzun vadeli bir dönüşüm yapma imkânı yoktur. Üstelik de asgari ücretler gibi, sermayenin çıkarlarını doğrudan doğruya ilgilendiren bir konuda...

Hem İsa hem de Muhammedle barışın yaşama çabası hükümeti pek çok konuda asgari ücretler konusunda düştüğü duruma düşürmektedir ve düşürecektir. Sosyal demokrasinin çıkmazı da buradadır zaten. Sınıf çıkarları çatışırken —hele çatışın çıkarlar uzlaşmaz sermaye ile emek» çıkarları olursa— burjuva düzeni içinde kalan, yani uzlaşmacı yolu aramaya kalkışan, sonunda mutlaka iki tarafca da yuhalanır.

Dr. Ziya Oykut

En somut nokta: Sosyalist Parti

Bugün hakimiyet Sosyalist Parti'sini kurup güçlendirmek, bütün sosyalistlerin, işçi sınıfı müttefiklerinin, halk gönüllülerinin en başta gelen görevidir.

Bu partinin geçmiş deneylerden ders almış olarak oluşturulması en fazla titizlik isteyen noktalardan biridir olarak duruyor. Geçmiş deneyler deyince dünya ve Türkiye pratiği içinde, özellikle Türkiye'de geçmişin yanlışları ve eksikleri üzerinde durmak başlangıç adımı olur. Burada rehberimiz olan bilimden bir an olsun ayrılmaksızın yaşanmış ve yaşadığımız deneyleri, olayları gözden geçirmeliyiz. Yiğitçe özeleştiri yapabilme, ortak veya bireysel hataları, kusurları tespit edebilme alçakgönüllülüğünü gösterebilmeliyiz.

Yakın geçmişteki deneylerin başında, boyuna bölünen, boyuna «ideolojik ayrılık» bulup, yaratıp ayrı bir tezgâh kurmağa çalışan küçük burjuva tutumu önemli bir yer tutuyordu. Kısmen acemilik ve sektariznden, ama büyük ölçüde kariyerizm ve en azından bireyçilikten kaynaklanan böyle tutumlar, darısılar, hareketimizin çocukluk hastalığı diye kabul edilmelidir.

Bu durumda aklımıza doğal ve haklı olarak bir soru geliyor: Peki, bu çocuk ne zaman büyeyecek? Sosyalist mücadelenin olgunluk düzeyi, büyüme düzeyi yıllarla ölçülmez. Bunca yılda büyümeyen çocuk, bakarsınız birkaç yılda büyüverir. Küçük çapta bir nitelik sıçraması geçirir. Ve de öyle olacaktır.

Büyümenin olgunlaşmanın kıstası nedir? Sorusunun cevabı, çok genel, ama aynı ölçüde özel bir doğrudur. Büyümenin kıstası, işçi sınıfının bilimi olan sosyalizm ile işçi sınıfının kucaklaşması, kaynaşması ve merkezi otoriteye ulaşması ve bu otoritenin güçlenmesidir. Evet demin de, söylediğimiz gibi bu, genel, hem de çok genel bir doğrudur. Ama aynı derecede özel bir doğrudur. Günümüz Türkiye sosyalist mücadelesinin en sıcak, en somut sorusudur bu. Yakın geçmişte hepimiz işçi sınıfı lafını ettik, ama pek azımız işçi sınıfının siyasal örgütlenmesi için bilimle, enerjiyle fedakârlıkla çalıştı. Yani o genel doğru dediğimiz şey doğru o kadar genel bulundu ki, hepimiz onun içine sığabildi. Ve o çok genel doğruyu fiilde küçümseyip işçi sınıfı dışındaki çözümler peşinde koşuldu, yada işçi sınıfının lafı edildi, ona pencereden bakıldı, veya sendika bürokratlarıyla ona ulaşılmaya çalışıldı.

Evet, bugün hâlâ o pek genel doğruyu uygulayamadığımız, o pek bilinen sorunu çözemediğimiz için bu noktada dönüp duruyoruz. Ve bu en can alıcı gerçeğe «genel doğrular» diye dudak kıvırıp geçenler, o genel doğru için şu anda ne ölçüde çalıştığının muhasebesini yapmalıdır önce.

Evet, önce bu «genel» sorumuzu çözeceğiz. Bu durumda da karşımıza «nasıl ve hangi yöntemle?» sorusu çıkar. Bu sorunun cevabı da, genel «pek genel» olan ve bu yüzden dudak büküleni öneride mevcuttur. Bu öneri Sosyalist Parti önerisidir. Sosyalist Parti gerekliliğine öneri demek bile yanlıştır. Bu işçi sınıfı hareketinin, o halkımızın demokratik ve sosyal özlemlerinin en zorunlu sonucudur. Sosyalist Parti birtakım sübjektif isteklere bağlı bir sorun değildir. Partinin kurulma zamanı çoktan gelmiş ve geçmektedir. Sübjektif eğilimlerle partinin kurulmasını erken bulmak, mücadeleden kaçmaktır. Kitlelerin mücadeleyi alabildiğine devam etmektedir. Devrimci birikim günden güne güçlenmektedir. Bu birikim daha ne kadar zaman kendiliğinden life bırakılabilir?

KİTLE ilk günden itibaren Sosyalist Parti konusundaki görüşlerini yöntemini ve önerilerini belirtti. Sosyalist Parti'den ne anladığını ve anlamadığını açık seçik ortaya koydu. Türkiye'nin yapısını nasıl gördüğünü açıkladı ve açıklıyor. Bu yapı içindeki işçi sınıfının yerini ve öncülüğünü, örgütlenmesini duruca vurguladı. Bütün bunlara da kimileri «genel doğrular» deyip geçti. Peki, bundan öte özel doğru nedir? Hemen cevabını verelim: Sosyalist Parti'yi fiilen somutlamak.

Şu halde, Sosyalist Parti görevimiz için prensip birliği, yol birliği içinde yani, devrimci birlik halinde; kafamızla, yüreğimizle, fedakârlığımızla davranmaktan daha somut bir adım kalmıyor önümüzde.

Demokratik mücadele ve sosyalizm

Demokratik mücadeleyi küçümseme, onu «pasifizm»le bir sayma eğilimi, işçi sınıfı sosyalizminin her dönem mücadele ettiği bir çizgi olmuştur. Burjuva demokrasisiyle sosyalizm arasındaki derin nitel farktan hareket ederek, burjuva demokrasisini bütünüyle reddeden sol sapmalar, sosyalist hareketin her döneminde ortaya çıkmış ve sosyal pratik tarafından her defasında yanlışlanmıştır.

Burjuva demokrasisi, burjuvazinin egemenliğine dayanması yönünden her zaman kısıtlı ve sınırlı bir demokrasidir. Burjuvazinin çıkarları ile kısıtlı Toplumun azınlığını meydana getiren bir sınıfın, toplumun büyük çoğunluğunu, yani emekçi sınıfları yönettiği; onlara egemen olduğu; tüm siyasal ve ekonomik karar mekanizmalarını elinde tuttuğu bir rejime şüphesiz ki «halkın gücü» «halkın otoritesi» anlamına gelen *«demokrasi»* adı, bütün boyutları ve kelime anlamıyla verilemez. Çağımızda, burjuva demokrasisi adı verilen rejim, azınlık iktidarı altında, emekçi kesimlerin meydana getirdiği çoğunluğa bazı zorunlu hakların tanınmış olmasından ibaret tir. Ve bu haklar da burjuvazinin iyi niyeti yönünden değil, çok uzun çileli tarihi mücadelelerin sonucunda tanınmıştır. «Burjuva demokrasisi varlıklılar için demokrasi, çalışan sınıflar, yoksullar için bir kandırmacıdır». Bütün bunlar bilinen ve yaşanan doğrularıdır. Ancak meselenin bir başka yönü vardır. Emperyalizm çağında, tekelcileşmiş, gerileşmiş ve asalaşmış olan kapitalizmin yarattığı yeni bir zümre, tekelci zümre veya finans oligarşisi bu sınırlar içinde bir burjuva demokrasisine bile karşıdır. Tekelci sermayenin burjuva demokrasisini bu kısıtlı sınırlardan bile geriletmek, açık faşist diktalara veya örtük parlamenter faşizmlere dönüştürme çabaları çağımızda yoğunlaşmıştır. Bırakalım gerçek demokrasiyi, genel olarak demokrasinin inkârdır bu.

Burjuva demokrasisi egemen sınıflar demokrasisi olduğu için sınırlıdır. Söz konusu demokrasi burjuvazisinin geniş emekçi yığınlarına tahakküm(ünün bir biçimidir. Ne var ki bu temel doğrudan yola çıkarak burjuva iktidarlarının siyasal rejimlerinin tümünü aynı kefeye koymak yanlışıdır. Egemen sınıf rejimlerinin tümünü aynı kabul edemeyiz. Burjuvazi tekelcileşip, burjuvazi içinden dar bir finans - kapital zümresi egemen olmaya başladıkça, faşizme yönelen yollar açılmıştır. Finans kapital güçlenen emekçi mücadelesinden korktuğu veya ekonomik bakımdan, imkân bulursa kendi en gerici zümre diktasını, yani *faşist* diktayı kurar.

Uluslararası tekelci sermaye her yerde faşist dikta kurarmıyorsa, bunun nedeni emekçi yığınların verdikleri demokratik mücadelenin kökleşip, güçlenmesi, dünya işçi sınıfı hareketinin varlığıdır.

Faşizmin ortaya çıkabildiği yerlerde ve dönemlerde, burjuva demokrasisinin de çok gerilerine düşülür. Bugün yeryüzünde açık faşist rejimler, parlamenter görünümlü faşist burjuva iktidarları, yani örtük faşizmler, veya başta işçi sınıfı olmak üzere emekçi kitlelerin mücadelesinin güçlü, geleneksel ve ağırlıklı olduğu yerlerde de, daha geniş sınırlı burjuva demokrasileri vardır. Yani burjuva iktidarlarının tümü aynı yapıda değildir. Bu farklılıkları görmeyen, yok sayan bir genelleme, burjuva demokrasisini faşizmle bir tutan bir anlayış, demokratik mücadeleyi saptırır, yanlış noktalara sürükler. Faşist olmayan ,nispeten liberal bir burjuva demokrasisi altında sürdürülecek eylem, demokratik mücadele ve örgütlenme imkânları, ilerici ve devrimci güçlerin böyle bir rejim içinde kuracakları ittifaklar, açık faşizmden farklı olacaktır. Bu gerçeği görmemek bizi geçmişte acı deneylerinden geçtiğimiz yanılgılara yeniden sürükler.

Çağımızda, demokratik mücadelenin sosyalist mücadeleden ayrılamayacağını kavramamak, demokrasiyi burjuvazinin işi olarak görmek, öte yandan çeşitli burjuva iktidarları arasındaki farkı anlamamak ve çağımızda kendisi de bizzat tekelci kesimin saldırısına maruz bulunan klasik burjuva demokrasisinin sınırlarının genişletilmesinin sosyalist mücadele açısından önemini kavramamak, bizi iki sapmadan birine götürür: Ya kuyrukçu bir tavırla, temel hak ve özgürlüklerin sınırlarının nispeten geniş tutulduğu bir burjuva demokrasisi ile, 'sosyal demokrasi' ile yetinir, işçi sınıfı çizgisini ve işçi sınıfının bağımsızlığını inkâr ederiz. Ya da sol sekter bir tavırla sosyalist eylemi demokratik mücadele bütünlüğünden koparak soyutlar, sol sapmaların tohumlarını ekeriz.

Bu bakımdan, demokratik ve sosyalist mücadele birlikteliği üzerinde durmamız gerekiyor.

Emekçi sınıflar sömürüyü ortadan kaldırmak, barışı kalıcı olarak kurmak, gerçek demokrasiye ulaşmak için siyasal mücadele verirlerken, bu mücadelenin olanaklarını geliştirmek, çoğaltmak, rahatlatmak zorundadırlar. Devrimci teorinin ve bilincin kitlelere mal edilmesinin yollarından biri de buradan geçer. Devrimci, ilerici hareketin işçi sınıfının öncülüğünde emekçi kitlelere yayılmasıdır amaç.

Demokratik mücadele, siyasal planda düşünce ve örgütlenme özgürlüğünü, ekonomik planda ise sömürü ağının genişletilmesini, emekçilerin ekonomik durumlarının düzeltilmesi içerir. Kısıtlı da olsa hep daha geniş demokratik hak ve özgürlükler için mücadele ve bunların kazanılması işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin ekonomik ve siyasal mücadelelerini kolaylaştırır, yaygınlaştırır.

İşçi sınıfı çizgisi ve sosyalizm için mücadele sadece proletarya ile burjuvazi arasında bir mesele değildir. Demokratik mücadelenin önemnin inkârı veya küçümsenmesi işçi sınıfını müttefiklerinden tecrit eder, ilerici, devrimci cepheyi zayıf düşürür.

Çağımızda demokratik mücadele şüphesiz ki 19. yüzyılda olduğu gibi burjuvazinin işi değildir. Çağımızda artık gerçekleşmiş olan burjuvazi yerine işçi sınıfı, —sosyalizm için mücadeleden soyutlamadan— aynı zamanda demokratik mücadelenin de öncülüğünü yapar. Demokratik mücadele, Sosyalist mücadele birlikteliği iyi kavranır, birbiri içine geçen mücadelede işçi sınıfının öncülüğü anlaşılırsa, demokratik mücadelenin önemini belirtmek sosyalizmi ertelemek anlamına gelmez. Aksine

Bu konuda Lenin şöyle der: «Sosyalizme siyasal demokrasi yolundan geçmeden varmak isteyenler gerek ekonomik gerek siyasal anlamda saçma ve karşı devrimci sonuçlara gideriler... Demokrasi için mücadelenin işçi sınıfını sosyalizmden uzaklaştıracağını sanmak büyük bir yanlıştır. Eğer işçi sınıfı demokrasi için genel sistemsel ve devrimci bir mücadele sürdürmüyorsa, burjuvaziye karşı zafer kazanmaya hazırlanamaz. Demokrasi olmadan sosyalizm şu iki anlamda imkânsızdır. 1 — İşçi sınıfı eğer demokrasi için mücadele içinde hazırlanmazsa sosyalizmi başarıya ulaştıramaz. 2 — Başarıya ulaşsa bile sosyalizm, demokrasiyi bütün boyutlarıyla gerçekleştirmeden başarısını sürekli kılıp insanlığı daha ileri aşamalara götüremez.»

Burjuva demokrasisinin sınırlı yapısını, içinde sakladığı azınlık diktası tohumlarını ve tüm burjuva demokrasilerinde var olan sınıf tahakkümünü iyi kavramak, ama öte yandan demokrasi için mücadelenin önemini vurgulamak, ustaların ger çek diyalektik düşünme ve davranma yeteneklerinin ve sosyal pratiğin derslerinin ürünüdür.

Bu diyalektik bütünlüğü kavramak, aynı zamanda işçi sınıfının demokratik mücadeledeki öncülüğünü kavramaktır. Demokratik mücadeleyi burjuvazinin işi saymamaktır.

Demokratik cephenin güçlenmesine sol sekter tavırlarla karşı duranlar, demokratik mücadeleyi küçümseyenler, işçi sınıfının nihai zaferi için burjuva demokrasisinin sınırlarını zorlamayı «pasifizm» olarak görenler, «faşizmin yoğunlaştırılması»ndan medet umanlar şu satırları mutlaka okumalıdırlar:

«Genel olarak tüm siyasal özgürlükler, mevcut üretim ilişkilerinin temeli, yani kapitalist ilişkiler üzerine kuruldukça, burjuva özgürlükleridir... Ama bu noktadan hareketle, sadece «popülist eylemcilerin», anarşistler ve «ekonomistler» özgürlükler için mücadelenin inkârına veya önem sanmemesine varabilirlerdi... İşçi sınıfı, adeta içgüdüsel olarak siyasal özgürlüğe ihtiyacı olduğunu, hem de herkesden fazla ihtiyacı olduğunu hissetti.»

Demokratik mücadelenin sosyalist mücadele ile olan diyalektik birliğini ve bugün Türkiye'de bu birliğin herzamankinden daha önemli olduğunu kavramak gerekir. Bu aynı zamanda demokratik mücadelenin, gerçek demokrasiye varabilmesi ve başarı kazanması için işçi sınıfı ve işçi sınıfının siyasal örgütü öncülüğünde verilmesi zorunluluğunu kavramak anlamına gelir. Demokratik mücadelenin öncülüğünü burjuva liberallerine veya küçük burjuva demokratlarına bırakmamalıyız. Onların öncülüğünde yürütülecek bir demokrasi mücadelesi her zaman tökezlemeye ve kısıtlı kalmaya mahkûmdur. Demokratik mücadelenin güçlenmesi ve başarılı olması için tüm demokratik cephenin işçi sınıfının siyasal örgütünün öncülüğünde toparlanması gerekir.

ANARŞİZM (II)

Proletarya sosyalizminin tarihi sadece sömürücü sınıflara karşı değil aynı zamanda işçi sınıfı dışındaki zümrelerin, sosyalizm içindeki uzantısı olan sapmalara karşı da verilmiş mücadelenin tarihidir. Ve bilimsel teorinin pek çok ürünü bu ideolojik mücadeleler içinde meydana gelmiştir.

Devrimci proletarya çizgisi sağ sapmaya olduğu kadar her türlü sol sapmaya da karşı amansız bir mücadele vermiştir. Sağ ve sol oportünizm sürekli olarak işçi sınıfını arkadan hançerleyen, devrimci sosyalizmi zaafa uğratan tutum izleygelmiştir.

YÜZYIL ÖNCE ANARŞIZM

Geçen hafta Anarşist doktrinin babası sayılan Proudhon ve Bakunin'in görüşlerini kısaca özetlemiştik.

Produhon'un tezlerini geliştirip anarşizmi yayma ğa çalışan Bakunin ve şürekası Uluslararası Emekçi Birliği'nin (Birinci Enternasyonal'i) sabote etmek için ellerinden geleni yapmışlardır. Bazı sendikacılar ve Isviçre'deki Jara'lı saat işçilerinin delegeleri Bakunin'den önce, Enternasyonal'de onu temsil etmişler ve hatta birkısım delegeleri de etkileyerek genel grevin bir eylem biçimi olarak kabul edilmesine ve genel grev kararı çıkartılmasına yardımcı olmuşlardır. (Brüksel, 1868)

Ertesi yıl Bakunin gene aynı delegelerin tutumuyla örgüte kabul edildi. (Basel 1979)

Brüksel'den on gün sonra Barış ve Hürriyet Birliği'nin Kongresi toplandı. Bakunin hempalarından Guillaume adlı biri bu sırada yazdığı yazıda Brüksel kararlarını eleştirdi, «Brüksel kongresi Enternasyonal'e zarar verecek iki karar almıştır. Toprak mülkiyetinin kollektif olması gerektiği belirtilmiştir. Bu komünistliktir ve ferdi mülkiyetin yok sayılmasıdır... Her topluluk bireysel hürriyet ve toprağın bireysel mülkiyeti üzerinde temellenebilir ancak...» Bu satırlar, anarşizmin nasıl da küçük burjuva mülkiyetçiliği, bireyciliği ve tutuculuğu içinde olduğunu anlatmağa yeter.

Bakunin'in Barış Kongresine sunduğu karar tasarısındaki sözler ilginçtir: «Karşımızdaki en önemli acil sorun sınıfların ve fertlerin ekonomik ve sosyal bakımdan eşitlendirilmesi olduğu için, Kongre bu eşitlendirmenin dışında, yani adaletin gerçekleştirilmesinin dışında hürriyetin ve barışın gerçekleşemeyeceğini ileri sürer.» Görüldüğü gibi Bakunin sınıfların kaldırılmasını değil, tersine sömüren ve sömürülen sınıfların varlığının eşit olarak korunmasını önermektedir. Anarşizmin küçük burjuva eşitçiliği şeklindeki bireyci ve bilim dışı, hayalci görüşlerinden biridir bu. Bakuninciler Barış Kongresine bu ve diğer benzer tezlerini kabul ettiremeyince, tipik anarşist bir tavırla Birlikten ayrılıp «Sosyalist Demokrasi Uluslararası İttifakını» kurdular, bunlar kendilerini Enternasyonal'in bir kolu olarak gösterdiler, amaç ise Enternasyonal'i bölüp parçalamaktı...

Bakunin ertesi yılki Basel kongresinde örgüte girebildi ancak... Basel'de Enternasyonal Genel Konseyi, Bakuninciler aleyhine bir dizi karar aldı, Anarşistlerin Sosyalist Demokrasi İttifakı'nın lağvedilmesini, sınıfların eşitlendirilmesi değil kaldırılması görüşünü, toprakta kollektif mülkiyeti vb. yeniden tescil ettirdi. Bakuninciler'in bu kongredeki manevraları sökmedi...

NAÇAYEV PROVOKASYONU

Basel Kongresinden önce Naçayev adlı biri Rusya'dan Cenevre'ye gelmişti. Bakunin hemen bununla ilişkiye geçerek Rusya'da gizli devrimci Komiteler kurdu. «Bu cemiyetin en büyük propoganda yolu hiçbirşeyden haberi olmayan insanlara Cenevre'den, üstünde Rusça «devrimci gizli komite» damgasını taşıyan zarflarla haberler postalayıp onları Rus polisiyle yüzyüze bırakmaya dayanıyordu.» (Enternasyonal Genel Konseyi Londra, 1871).

Gerçekten de 1870'deki La Chaux-de-Fonds Kongresi ve 1871'deki Londra kongresi Bakuninci anarşistlerle hayli uğraşmak zorunda kalmıştı. Anarşistler birbiri peşisıra provokasyon yapıyorlar, gönderdikleri böyle «gizli» (!) bildirilerde, Enternasyonal'in adını kullanarak provokasyonlarını derinleştiriyorlardı. Anarşistler hiç yetkileri olmadıkları halde olur olmaz kişilere sahte damgalı üyelik kartları vermişler ve Rusya'da polisi pek çok gencin üzerine çekip yakalatmışlardı. Bu kartları dağıtan, gençleri bir cinayete sevkederek örgütün yakalanmasına yol açan kişi gene Naçayev'di... Enternasyonal, Naçayev için şunları söyledi: «Naçayev Enternasyonal'in prestijinden ve gençlerin heyecanından yararlanarak öğrencileri kandırmağa çalışıyordu... Bazı genç insanlara kendini kabul ettirmeği ve onları kamu düzenine karşı suçlar işletmeği başardı. Böylece polise Rusya devleti için bunca tehlikeli bir hâle gelen okullar hareketini tamamen bastırmak fırsatını verdi.»

Bakunin ve Naçayev gerçekten de anarşizmin karşı devrime hizmet etmesine hayli yardımcı olmuşlar ve bireysel teröre örgüler düzerek onu «teorileştirmişlerdi»... İki kafadar tanıştıklarında, birkaç yıl önce Narodnik'lerin bir kolunun Çar'a suikast düzenlemeleri olayını anlatarak, kendilerine bir de «mazi» uydurdular. İki anarşist, tanışmadıkları yıllara ait olan (1966) Çar'a suikast teşebbüsünün kendi örgütleri tarafından düzenlendiğini söyleyerek sahtekârlık yapıyorlar ve *«susuyorlarda!»*. 4 Nisan 1866'da kutsal görevimizi başlatan Karakozov oldu. O günden bu yana gençlikte olan tek şey devrimci güçlerin bilincine ermektir. Bu teşebbüs bir örnek, somut bir faaliyettl... Hiç bir propoganda onun yaptığı etkiyi yapamaz.»

Aynı metinde devrimci komitenin bir kara listesi vardı. Bu listedeki pek çok karşı - devrimcinin «dili koparılacaktı» fakat: «Çara dokunmayacağız... halkın onu yargılaması için, köylüler için saklıyoruz, bu hak bütün halka aittir... öyleyse celladımız (çar) halkın günü gelene kadar yaşasın.»... Böylecede örneği sık sık görüldüğü gibi, anarşistler kendi dışlarındaki birtakım eylemleri kendilerine malederek övünmekle kalmazlar, yapamadıkları eylemler için de birtakım demagojik kılıflar ararlar. Çara suikast teşebbüsünü kendine maledip, gökleri çıkaran «örgüt», iki sayfa sonra, halkın çarı yargılama hakkına saygı göstermek için Çara filşmediğini söylüyor...

Naçayev'in yakalattığı Gizli Öğrenciler Örgütünün ele geçen belgelerine bakarsak anarşizmin provokasyona nasıl hizmet ettiğini ve sosyalizme aykırı düşen makyavelist özelliklerini daha kolay görürüz... (Enternasyonal belgeleri Naçayev'in Rusya'daki faaliyeti hakkında geniş bilgi vermektedir): «Naçayev Moskova'daki üyeleri kandırmak için Petersburg'da, gerçekte sadece bir tek şube ve çevre olduğu halde, çok kalabalık olduklarını söylüyordu... Petersburg'daki gizli üyelere ise Moskova'da işlerin fevkalâde yürüdüğünü müjdeliyordu.» Ve bunu söyleyen Naçayev «Teşkilatın kişiye güven üzerine oturduğu» esasına ko yan kişiydi...

DEVRİMCİ DEĞİL ANARŞIZM DİNİ

Gene Enternasyonal belgeleri, Naçayev'in diğer sahte devrimci ya da karşı - devrimci ilkelerini (!) etraflıca açıklamaktadır: «Naçayev *Devrim Dini* adlı ve şifreli bir kitapçığı özenle saklardı. Bu kitaba sahip olmanın Birliğin her yetkili temsilci veya ajanının belirgin imtiyazı olduğunu iddia ediyordu. Bütün tanık ifadelerinin ve avukat belgelerinin belirttiğine göre bu din Bakunin tarafından konmuştu. Bakunin de bunu inkâr edememişti...»

Devrim Dini adlı broşürde «Devrimcinin Kendine Karşı Ödevleri başlığı altında şunları yanyordu.

● «Bir devrimci her türlü doktrinciliği hor görür ve bu dünyadaki bilimi, onu gelecek kuşaklara bırakarak, reddeder, Tek bir bilim tanır o: Yıkım...

Devrimcinin devrim için Arkadaşlarına Karşı Ödevleri adlı bölümde de şu ilginç ilkeler vardı:

● Her arkadaşlarının altında ikinci veya üçüncü sıradan birçok devrimci bulundurmak zorundadır. Tam pişmemiş bu kişileri devrimci devrim sermayesinin bir parçası gibi görecektir.» Yani yakalanma durumunda ele vermek üzere birçok ikinci üçüncü dereceden kişiyle ilişkide bulunacak ve yakalandığında onları yakıp, «1 ci sınıf örgüt arkadaşlarını» kurtaracaktı... Devrimcilikle asla bağdaşamayan bir makyavelizmdi bu. Devrimci sermayeden sayılan bu kişiler kurban edilecekti, Anarşizmin entrikacı ve bencil, küçük burjuva yanını bu ilke (!) pek de güzel dile getirmektedir. (Ama ne yazık ki, bu metot, ülkemiz dahil pek çok ülkede devrimci geçinen kişiler tarafından *denenmiştir*, nice kişinin başını yakmıştır.)

● Topluma Karşı Ödevler Bölümünde ise şu satırlar ilginç: «Devrimci kendine uygar diyen dünyaya girer ve bu çevrede tek başına yaşar... Çünkü onun yakın zamanda yıkılacağını bilir... Devrimci herşeyden her. kesten aynı ölçüde nefret eder.»

● Birliğin Halka Karşı Ödevleri Bölümünde şu cümleyi birlikte okuyalım: «Rusya'nın tek ve gerçek devrimcileri olan haydutların macera dünyasıyla birleşmeliyiz.»

Sapık bir adam olan Bakuninin görüşleri, karanlık ve nekdiğü belirsiz biri olan Naçayev'in provokasyonu ile birleşince, anarşizm ihaneti gitgide derinleşti. Fakat, anarşistler Birinci Enternasyonal'i parçalayamadılar, yenemediler. Tersine 1872 La Haye Kongresinde anarşizme karşı kesin kararlar çıktı ve Bakunin'le Guillaume ve şürekası örgütten ihraç edildiler.

Fakat onların İspanya, İtalya ve Fransa'ya saçtıkları tohumlarını izleri kolay silinmedi.

Oya Baydar

Örgütlenme Özgürlüğü

Demokrasinin temel şartı örgütlenme özgürlüğüdür. Batı demokrasilerinde, emekçi kitlelerin yüzlerce yıl süren demokratik mücadelesi, başlıca örgütlenme hak ve özgürlüğünü elde etmeye, kendi sınıf çıkarlarını savunacak ekonomik, mesleki ve siyasal örgütler kurabilmeye yönelmiş ve başarıya ulaşmıştır. İstediği kadar düşünce, söz, yazı özgürlüğü olsun (olamaz ya), örgütlenme özgürlüğü olmayan bir «demokrasi» düşünülemez, yada egemen sınıfların bir yıkıntısından, bir göz boyamadan ibaret kalır; işlerlik kazanmaz.

Sonuncu egemen sınıflar, ellerindeki bütün imkânları kullanarak emekçi halkın örgütlenmesini engellemeye çalışırlar. Faşizmden klasik burjuva demokrasisine kadar uzanan egemen sınıf rejimlerinde, örgütlenme hakkı da derece derece kısıtlıdır. Bununla birlikte, yukarıda da değindiğimiz gibi, kitlelerin, demokratik haklarını uzun ve kararlı bir mücadelele de kazandıkları yerlerde, özünde ne kadar kısıtlı olursa olsun, örgütlenme özgürlüğü burjuva demokrasisinin bir parçası olarak korunur ve sürekli genişletilmeye çalışılır.

Egemen güçler, üretim araçlarının mülkiyetine sahip sınıflar, sonuna kadar örgütlülerler. Önce «devlet» ellerindedir. Sonra da siyasal partilerden sermayenin çeşitli örgütlerine, kulüplerden işverenlerin sendikalarına, derneklerine kadar, her alanda örgütlenmişlerdir. Onlara örgütlenme özgürlüğünü yasaklayan kanun maddelerine rastlanmaz. Buna karşılık kitlelerin ve emekçi sınıfların örgütlenmesi her zaman şu veya bu biçimde, o ülkedeki demokratik mücadelenin ağırlığı, gücü ve yerleşikliğiyle ters orantılı olarak engellenmeye çalışılır. Türkiye'de de durum böyledir. Örneğin 141 ve 142. nci maddeler vardır. 1950'lerin faşist İtalya'sının ceza kanununda Türk Ceza Kanunu'na aktarılmış olan bu maddeler, «Bir sosyal sınıfın bir diğer sosyal sınıf üzerinde tahakkümünü kurmayı» amaçlayan fulleri içerir. Ancak bu maddeler, bunca yıldır emekçi halkın üzerinde ekonomik ve siyasal tahakküm kurmuş olan bir avuç azınlığa; sermaye ve onun en geri ortakları ve finans oligarşisine uygulanmaz. Bu maddeler sadece işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin uyanmasını, bilinçlenmesini, haklarına sahip çıkmasını en demokratik hakkını kullanarak örgütlenmesini isteyen devrimcilere, yurtseverlere uygulanır. Yıllardan beri 141 ve 142 nci maddelerden zindanlarda çürütülmek istenenler onlardır.

141 ve 142 nci maddelerin, yani düşünce, söz, yazı ve örgütlenme özgürlüğü konularının gündeme geldiği ve kamuoyuna mal olmaya başladığı şu günlerde, hatırlamamız ve hatırlatmamız gereken önemli nokta, örgütlenme özgürlüğünün demokrasinin vazgeçilmez, onsuz olunmaz şartı olduğudur. Düşünce, söz, yazı özgürlüğü, örgütlenme özgürlüğü olmadıkça boş laf olarak, soyut bir kavram ve bir yutturmaca olarak kalır. Toplumun izlen ve sömürülen sınıfları demokratik örgütlenme özgürlüğüne kavuştukları gün, demokrasiden yalnız ve ayrıca sözetme imkânı doğar ve geniş emekçi kitleler bir avuç sömürücü azınlığın tahakkümünü aşar.

Onların korkuları, 141 ve 142 arkasına sığınmaları da bu yüzdendir zaten.

Basıldığı Tarih: 1 Haziran 1974

prekapitalizm ve tefeci bezirgânlık

finans kapitalin yedek gücü olan tefeci-bezirganlık onlarla ekonomik politik birliktelik ve sömürü paylaşımı içindedir. Tarihte ilk egemen sınıf olan tefeci-bezirgânlık binlerce yıl çeşitli üretim tarzlarında varlığını sürdürmüş ve bugün çoğu azgelişmiş ülkede Prekapitalist bir sınıf olarak yerini korumuştur. Günümüz Türkiyesinde tefeci-bezirgânlık bir kısım toprak sahipliğini ve ağalığı (derebey kalıntılarını) da bünyesinde barındırır ve büyük şehirlerden köylere kadar yayılmıştır.

Ülkemizdeki egemen finans kapital ve tefeci-bezirgân ortaklığını görmek hakim sınıf analizinin ve Türkiyenin ekonomik yapısının en önemli düğüm noktasını yakalamak demektir.

Türkiye'de egemen üretim biçiminin kapitalizm olduğu, artık sosyalistlerin büyük çoğunluğu tarafından kabul edilen bilimsel bir gerçektir. Ülkemizde kapitalizmin egemen olmadığını iddia eden tezlerin, ne bilimsel göstergeleri ne de ciddiye alınabilecek kanıtları mevcuttur.

Ancak, daha önce de belirttiğimiz gibi, «egemen üretim biçimi» terimini kullanırken, ülkemizde kapitalizmden başka ekonomik yapıların bulunduğunu da söylemiş oluyoruz. Bir başka deyimle, Türkiye'de egemen durumdaki kapitalist sömürü yanında, kapitalizm öncesi sömürü de varlığını sürdürmektedir. Hem de yaygın bir şekilde. Kapitalizm öncesi sömürücü güçler, kapitalist yapıya hakim olan ve damgasını vuran finans kapital egemenliğinin başlıca *yedek* gücü ve içerdeki ortaklarıdır.

Bununla birlikte, Türkiye'yi baştan başa kapitalist bir ülke, Türkiye'deki egemen gücü sadece sermaye sahibi sınıf (burjuvazi) ve onun tekelci zümresi olan finans kapital'den, parabahalarından ibaret saymak son derece yanlış olur. Öte yandan, Türkiye'deki egemen üretim tarzının «kapitalizm» olduğunu görmemek ve prekapitalist (kapitalizm öncesi) üretim ilişkilerini egemen görmek veya abartmak da, gene, ülkemizdeki egemen sınıflar analizini büyük ölçüde saptırmak ve adeta başaşağı koymaktır. Birinci önemli yanlış Türkiye'yi gelişmiş Batı kapitalist ülkelerine benzetmekse, ikinci önemli yanlış Türkiye'yi bir prekapitalist (kapitalizm öncesi) ülke (!) şeklinde görmektir. Bu türden çözümlemeler ülkemizin somut çözümlemesini yapamamanın, yada bu çözümlemeyi kabataslak kalıplar içinde yaparak toplumumuzun yapı özelliklerini gözden kaçırmanın, —en azından— araştırmamanın, ihmal etmenin doğal sonuçlarıdır. Oysa bilimsel teorinin temelinde hem evrensel doğrular vardır, hem de bir toplumun özelliklerini bilimsel metodla incelemek zorunluluğu gösterilmiştir.

Türkiye'de kapitalizm öncesinden kalma ilişkilerin hâlâ yaygın olması ve kapitalizm ile prekapitalizmin birarada, içli dışlı bulunması ve bu iki zıt sömürünün dünya ve Türkiye koşullarında bir çıkar ortaklığı halinde yürümesi, toplumumuzun yapısal analizinin başlıca odak noktasıdır.(1)

Türkiye'de prekapitalist

Ülkeminde egemen kapitalizmin yanısıra güçlü ve yaygın olan prekapitalist sömürü, tefeci - bezirgan sömürüsüdür. Kökeni ilkel toplumdan ilk çıkışa dayanan tefeci - bezirganlık, şüphesiz günümüze dek önemli değişmeler geçirmiştir. Ama bugün kapitalizmin nimetlerinden yararlanan, bir ayağını kapitalizme uzatmış ve onunla kaynaşmış olan tefeci - bezirgan sınıfı, öz olarak, *nitelik* olarak prekapitalist bir sınıftır.

Bir yandan finans kapitalin ürettiği veya Türkiye'ye ithal ettiği ürünlerin kasabalara dek pazarlanmasında, öbür yandan küçük üreticinin bir kısım ürününün köylerden kapitalist pazarlara ulaşmasında aracılık yapar. Sınırlılık, komisyonculuk, baylık yapar. Gıda ve zahire tüccarlığı, kabzımallık, celeplik (koyun vb. tüccarlığı), Anadolu'daki askeri birliklere, okullara gıda müteahhitliği, ayrıca Türkiye'nin dört-bir yanındaki yakacak (odun — odun kömürü vb.) ticareti, gene bu kesimin elindedir. Bir kısım istifçilik ve karaborsacılık gene onun faaliyet alanındadır. Köylüden ucuza mal (ürün, hayvan vb.) kapatıp, büyük kapitalistе veya şehir pazarlarına önemli aracı kârlarıyla sevketmek tefeci-bezirganın işidir. Türkiye'de kapitalizm geliştikçe tefeci-bezirganlık kısmen kapitalist ticaret ilişkileri içine girmekte yani bir yanıyla —modern anlamda— tüccarlaşmaktadır ama, elindeki tefeci - tüccar sermayeyi sanayi yatırımlarına yöneltememesi modern anlamda burjuvalaşma, yolunda güçlü ve yaygın eğilimler göstermemesiyle, kapitalizmin istediği sermaye birikimini ve temerkozlaşmayı geciktirmesiyle ve en önemlisi yaygın, bariz *tefeci* karakterini sürdürmesiyle, toprak üzerindeki geri ilişkileriyle ve rantiyeliğiyle *prekapitalist* niteliktedir. Ayrıca toprak üzerindeki derebeyi artığı ilişkiler de önemli ölçüde bu sınıfın elindedir. (Gerçi tefeci - bezirgan sayılmayacak, aşiret beyi vb. biçiminde feodal kalıntılar da vardır, ama toprak üzerindeki derebeyi kalıntısı sömürünün asıl güçlü kesimi, tefeci - bezirgan sınıfına aittir. En somut örneğiyle, bugün özellikle AP'nin gövdesini ve tabanını, DP'nin ise tamamını temsil edebilecek kesim içinde aşiret beylerinin etkisi, tefeci - bezirganlık ve tefeci - bezirgan derebeylik yanında oldukça azdır. Fakat, Türkiye'deki tefeci - bezirgân olmayan toprak ağalarının, beylerin, tefeci - bezirganlıktan farkını bilmeliyiz. Ama elbette topraktaki o sömürü de feodal kalıntı biçimindedir, prekapitalisttir.) (Bu konuya değineceğiz.) Ayrıca kodaman olmayan rantiler önemli ölçüde bu sınıfa dahildir. Tefecilik yoluyla borçlandırılma ve borcun ödenmemesi sonucunda küçük toprak birimleri veya konutlar, binalar, tefeci - bezirgan sınıfının eline geçer ve onun rantiye yanını güçlendirir. Gelecek hafta daha geniş ve somut olarak ele alacağımız günümüz tefeci - bezirganlığı, özetle, aracıdır, tefecidir, bezirgândır (tüccardır), rantiyedir, spekülatördür, ağadır, istifçidir, sarraftır vb., vb.,

Tefeci-bezirgânlığın kökeni

Günümüzdeki tefeci bezirganlığı daha iyi kavrayabilmek için, onun tarihsel kökenine (çıkışına) kısaca göz atalım.

Konuya girmeden önce «bezirgan» veya «bezirgân sermaye» sözcükleri üzerinde durmamız gerekiyor. Bu terim Marx ve Engels'de (elimizdeki Fransızca ve İngilizce metinlerde) «le capital marchand» veya «the merchant's capital» şeklinde geçiyor. Yani teoride «marchand veya merchant» kelimeleri kullanılarak bu kategorinin antik niteliği vurgulanmıştır.

Dilimizde de bu kategorinin, sınıfın kapitalizm öncesi antik niteliğini belirtmek gerekir. Zaten bu sömürücünün binlerce yıllık ismi bezirgândır, tefecidir. Ülkemizde, tefeci - bezirganlık, kategorisinin «tefeci - tüccar» olarak da isimlendirildiği oluyor. Tefeci - tüccar terimi ile tefeci - bezirgân terimi şüphesiz ki aynı kavramı, aynı tarihsel kategoriyi anlatıyor. Bu bakımdan tefeci - tüccar sözü yanlış ve bilim dışı değil. Ne var ki, tüccar sözcüğü, sözkonusu edilen ticaretin ve sömürü biçiminin prekapitalist niteliğini yeterince belirtmiyor. Çünkü hem kapitalist hem de prekapitalist ticaret sömürüsü için «tüccar» kullanılabilir. Bunun prekapitalist vurgulaması «bezirgân» kelimesiyle daha etkili yapılabiliyor. Ayrıca, bezirgân kelimesi, Türkçe'de bu sömürücüleri sömürü tarzlarıyla ve anlayışlarıyla en iyi *niteleyen* kelime.. «bezirgan» sözcüğü zaten binlerce yıllık bezirganlığın dilimize yerleştirdiği, «kavramlaştırdığı» bir isim ve sıfattır. Gerçi, bezirganlık, binlerce ve yüzlerce yıl öncesindeki gibi değildir, Günümüz kapitalist ilişkilerinde «kısmen tüccarlaşmıştır,» ama onun antik — prekapitalist özelliğini, (altyapısıyla) sömürü biçimini ve (üstyapısıyla) bezirgân zihniyetini vurgulamak için gene bezirgân yerinde bir terim. Ayrıca ajitasyon özelliği de çarpıcı ve açıklayıcı.

Bezirgân sermaye ve doğuşu

Kapital'in Engels tarafından yayınlanan Üçüncü cildinde Marx tefeci - bezirganlık konusuna değinmiştir. Bu cildin 20 nci bölümü «Bezirgân» (tüccar) sermaye Hakkında Tarihsel Olgular» başlığını taşıyor. *(Capital, Cilt III. sf. 333—337, International Publishers, 1967).* Gene aynı kitabın «Pre - kapitalist İlişkiler» başlığını taşıyan 36 ncı bölümü tefeci ve bezirgân sermayeye, ve başlıca tefeciliğe ayrılmış. *(a.g.e, sf, 593—613)* Bu cilde Engels' in eklediği bölüm de gene bu konu üzerinde çeşitli notları taşıyor.

Marx, bezirgan sermayeyi şöyle tanımlıyor: « *sadece ticaret değil, fakat aynı zamanda bezirgan (tüccar) sermaye de kapitalist üretim tarzından daha eski olup, aslında, tarihsel bakımdan sermayenin en eski ve serbest varoluş halidir.»* (a.e.g. sf, 325),

(Le Capital, Cilt III, I (t. VI), Paris Edi Sociales, 1967, sf, 333...

Keza. Das Kapital, Band III, 20. Kap., Berlin, Dietz, 1953, sf. 356)

Marx'a göre *«Öncekî bütün üretim tarzlarında » «bezirgân (ticarî) sermaye, sermayenin temel fonksiyonu olarak görülmektedir.» (a.g.e, 337; b—335, c— 358).*

Marx ticari sermayenin ve tüccarların (bezirganların) asalıklığı konusunda şunları söylüyor:

«Üretim ne kadar az gelişmişse, bezirganların elinde para şeklinde o kadar büyük serveller yığılmıştır »

«Kölelikte, feodalitede ve vasallıkta... ürünlerin sahibi de, satıcısı da köle sahibidir, feodal, bey'dir, tribüllerden kurulu devlettir. Bezirgân [bunlardan] *alır ve satar, Alım satımlar bezirgânın elinde yoğunlaşır...»* (a.g.e., sf. 326)

Buradan anlaşıldığı gibi bezirgân sermaye tüm prekapitalist formasyonlar boyunca varolmuştur. Ve bu süre zarfında bezirgân (tâcir, tüccar) üretici ve *birinci satıcı* durumunda bulunan kimselerin, yani üretim aracı sahiplerin ellerindeki ürünü alıp bunu satışıyla, ticaretiyle geçinmektedir, (Prekapitalist ticaret sermayesinin, —tefeci-bezirganlığın— zamanla mülk edinmesini, toprağa el koyarak derebeyleşmesini sonra göreceğiz.)

Marx'ın şu cümlesini tekrar vurgulayalım: *«Üretim ne kadar az gelişmişse, bezirganların elinde o kadar büyük serveller yığılır, veya* [bu] *bezirgân zenginliğinin özgül bir şekli olarak ortaya çıkar.*

Kapitalist üretim tarzında, yani kapital, üretim üzerinde egemenliğini kurduktan ve bu üretimi tümüyle değiştirip, ona özgül (spesifik) bir biçim verdikten sonra, ticaret sermayesi de artık sadece spesifik fonksiyonu olan sermaye biçiminde kalır. Oysa daha öncekî bütün üretim tarzlarında, ve özellikle, üretimin ürücünün hayatı taleplerini karşılamaya dönük olduğu durumlarda, ticaret sermayesi bizatihi kapital'in fonksiyonu yerine getiriyor görünmektedir.

Böylece, ticaret sermayesinin (bezirgân sermayesinin) niçin [modern] sermaye teşekküldeen çok önce sermayenin tarihsel biçimi olarak varoluğunu (ortaya çıktığını) ve üretim üzerinde kendi egemenliğini sürdürdüğünü anlamak güç olmasa gerek...

Kapitalist üretimde ticaret sermayesinin daha öncekî bağımsız varlığı ortadan kaldırılmış ve bu sermaye, sermaye yatırımının özel bir bölümü haline dönüştürülmüştür... [bezirgân sermaye], sırece üretken sermayenin bir hizmetlisi (unsuru) olarak işlev görür.. *Bezirgân sermayenin egemen olduğu yerlerde, geri koşullarla karşı karşıya gelirler. Bu gerçek belirli bir ülke birimi için bile doğrudur, örneğin özellikle bezirgân kasabaları [bezirganlığın hakim olduğu kasabalar] sanayi şehirlerine kayasla geçmişin koşullarıyla çok daha büyük (çarpıcı) benzerlikler taşırlar.*

Sermayenin bağımsız ve egemen bir şekilde, bezirgân sermaye olarak gelişini, üretimin sermaye kontrolü altına girmemesi, dolayısıyla sermayenin yine kendisinden bağımsız bir sosyal üretim tarzı esası üzerinde gelişmesi ile eş anlamdır. Bu nedenle bezirgân sermayenin gelişimi, toplumun genel ekonomik gelişimi ile ters orantılıdır...

Bezirgân sermaye ile kapitalist üretim biçimlerinin birbirleriyle ters orantılı olarak geliştikleri konusu Venedikliler, Cenevizliler, Hollandalılar tarafından yerine getirilen taşıyıcı ticaretin [uzun mesafe ticareti] tarihinde de açıkça göze çarpmaktadır. Bu ticaretle temel kazançları bezirgân ülkelerde üretilen ürünlerin ihracına dayanarak değil, fakat ticaret ve diğer ekonomik alanlarda gelişmemiş ülkeler arasında ürünlerin değişimini sağlayarak ve üretici ülkeleri sömürerek geliştiyordu. Fakat sömürücü ülkelerin gelişmesiyle orantılı olarak bu taşıma ticareti tekeli ve bu tekelle birlikte ticaretin kendisi de direkt çözülür, çünkü bu ticaretin varlığının temeli sömürülen ülkelerin gelişim yetersizliğiydi..»

Kapitalizmöncesi toplumsal aşamalarda ticaret sermayesi yönetiyordu, Modern toplumda bunun tersi doğrudur.

Bezirgân sermaye... varlığı için metaların basit dolaşımından ve paradan başka şarta ihtiyaç göstermez...» (Marx, a.g.e. sf. 325—29)

Ticaret, üçüncü işbölümü olduğuna göre, tefeci bezirgân sermaye, ülkel toplumdan sınıfı toplıma geçişi kadar eskidir. Yani sınıfı toplıma geçiş, tefeci-bezirgân sermaye ile olmuştur.

«Barbarlığın yukarı aşaması, bize, tarımla küçük sanayi arasında yeni bir işbölümü ve bunun sonucu, çalışma ürünlerinin daima artan bir parçasının doğrudan doğruya değişim için üretilmesini getirir... Uygarlık, özellikle kent ve köylü arasındaki değişimin toplum için dirimsel bir sorunluk kazanması da bundan doğar... Uygarlık... varolan bütün işbölümlerini güçlendirip geliştirir ve onlara üçüncü, kendine özgü ve çok önemli bir üçüncü işbölümünü ekler: artık üretimle değil sadece ürünlerin de değişimiyle uğraşan bir sınıf doğurur— tüccarlar (bezirganlar)... Burada sahneye ilk defa olarak üretime herhangi bir biçimde katılmaksızın, onun yönetimini ele geçiren ve üreticileri ekonomik bakımdan [egemenliği altına alan] bir sınıf geriyor; bir sınıf ki iki üretici arasında zorunlu aracı olarak geçinir ve her ikisini de sömürür

.. Para karşılığında meta alımından sonra, ödünç para verilmesi çıkageldi, ve onunla birlikte faiz ve tefecilik

.. bundan böyle toprak satılan ve rehine konulan bir meta olabiliyordu. Toprak mülkiyeti kurulur kurulmaz ipotek de icat edilmişti...

İşte böylece ticaretin gelişmesiyle, para ve tefecilikle, toprak mülkiyeti ve ipotekle, kitlelerin artan yoksullaşması ve yoksullar yığınının büyümesiyle birlikte, servetin küçük bir sınıf elinde toplanıp merkezileşmesi hızla gerçekleşti.» (F. Engels, Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni, Sol Y., Ank. 1971, sf. 229-232).

Böylece: «Bezirgân sınıfı doğmadan önce, sosyal sınıfların biçimlenişi: sırf ve dolayısı olarak üretimden kaynak aldı. Bezirgan sınıfın kendisi de, geniş işbölümüne uğramış üretmenler arasındaki değiştokuş bağını kurma zaruretinden doğdu ...*Sınıflı toplumla birlikte,* medeniyetle birlikte, üretimin genel güdümü de, üretmenlerin kendileri de bezirgânların emrine girdi.» (H. Kıvılcımlı, Tarih, Devrim ve Sosyalizm, İst. 1965, sf. 203)

Dünyada sınıflaşmanın başlangıcı ticaret ve bezirgan yada tüccar dediğimiz sınıfın ortaya çıkışıdır.

Tefecilik bu sınıfın çok önemli ve bütünleyici görevidir ve bezirganlıkla, *«iki kardeştir».* Tefeciliğe geçmeden önce, bezirganın, tüccarın kim olduğuna özet şeklinde bakalım:

«1 — Tüccar hiç bir *üretim yapmaz.* (Başkalarının ürünlerini değiştirir.)

2 — Tüccar kendi ihtiyacı olan malı kullanmak üzere satın almaz, tekrar *satmak için* satın alır.

3 — Tüccar bir malı üretenle tüketenin birbirlerinden habersiz oluşlarından faydalanarak, iki üretici zararına, arada KÂR eder.»

«Her insan kanununda olduğu gibi, ticaretin de bir madde temeli, bir sosyal mânası vardır. Ticaretin sosyal anlamı: insanla insan arasındaki münasebet (değişim bağıntısı) olmaktır, Ticaretin madde temeli taşıtlarla yollardır... Ticaret deyince:: antika zamanda —son durugmaya değin— üretime de karşılık etki yapmak üzere, bütün zenginlik imkânlarına hakim olan mekanizmayı anlıyoruz.» (H, Kıvılcımlı, Tarih tezi, sf, 209—220).

Tefeci sermaye ve bezirgânlıkla bağıntısı

Para'nın çıkışı ve ticaretin üretime ve üretim ilişkilerine egemen oluşu, aynı zamanda «*para ticaretini*» de getirdi. Sadece ticaret, sadece bezirgânlık iki üretici arasında aracılık yaparak, kâr sağlamak ve meta mübadelesinde rol oynamaktır, Fakat para varolunca, sadece meta ticareti yapılmaz... Para ticareti de zorunlu olarak onu tamamlar. İşte tefecilik, para ticaretidir. Arada hiç meta olmadan, faizle borç para verilmesi ve verilen paranın bir süre sonra, çoğalmış olarak geri dönmesidir.

Bezirgân sermayeyi tek başına almak yanlıştır. Tarih boyunca bezirgân sermaye ile tefeci sermaye bir arada bulunmuştur.

«Faiz getiren sermaye, ya da antik deyimiyle tefeci sermaye, kendi iki kardeşi bezirgân sermaye ile birlikte, kapitalist üretim tarzından çok öncekî eneski sermaye biçimlerini meydana getirir ve toplumun en çeşitli ekonomik formasyonları içinde bulunur.» (Marx, a.g.e. sf. 593. Not: Burada «eneski» sözcüğüyle aktardığımız «antedeluvian» terimi, aslında «tufandan öncekî» anlamına gelir.)

«Tefeci sermayenin varoluşu özellikle ürünlerin, hiç değilse bir kısmının meta haline dönüşmesini öngörür...

«Tefeci sermayenin gelişimi bezirgân sermayenin gelişimine bağlıdır...

«Bezirgan kâr elde etmek için, sermaye olarak kullanmak için, yani onu genişletmek (çoğaltmak) *için ödünç para alır...»* (age - 593-94)

Böylece bezirganların da kendi aralarında para ticareti yaptıkları anlaşılıyor.

Marx, kapitalizm öncesinde tefecilik yoluyla başlıca iki karakteristik şekilde borçlandırmanın olduğunu söylüyor; *birincisi:* hakim sınıfların, özellikle toprak sahiplerinin müsrif üyelerini borçlandırmak, *ikincisi* ise kendi çalışma şartlarına, imkânlarına sahip olan, (örneğin toprak sahibi) küçük üreticilerin, zanaatkârların borçlandırılması. Bu noktada Marx özellikle küçük mülk sahibi köylüleri vurguluyor.

Böylece zengin toprak sahiplerinin ya da küçük topraklı köylülerin tefeci ağına düşerek mülksizleşmeleri, tefeci elinde hem büyük paralar hem de toprak birikiriz. Böylece tefecilik ile bezirganlık ve bir kısım toprak sahipliği, toprak ağalığı ile iç içedir.

Tefecilerle bezirganların iki kardeş olmaları ve aynı kategoriyi temsil etmeleri ,onlar arasında da para alışverişi olduğu sonucunu doğal olarak getirir. Yani tefeci bir yandan kendisi ticaret yaparken, öte yandan mal satın alıp, para kazanmak isteyen bir başka bezirgâna da borç verir...

«Ticaret para üzerine döner... Para her şeyi satın alan, genel karşılık olma güçlüyle donanılmaz çekicilik kazandı. İhtiyacı olanlar, hatta zengin tüccarlar bile ödünç para peşine düştüler... Para ticaretinin getirdiği kârâ *FAİZ* denildi. Alış-veriş ilerledikçe faizcilik alıp yürüdü.» (H. Kıvılcımlı, *Tarih Tezi*, sf, 211)

Tefeci — bezirgan sınıf ve tefeci — bezirgân sermaye, sınıfı toplıma geçişten günümüze kadar yaşayageldi, Bugün için gelişmiş kapitalist toplumlar tefeci - bezirganlıktan kurtulmuşlardır ama, birçok azgelişmiş ülkelerdeki emperyalist - kapitalist sömürünün ortağı bu sınıftır. (Marx'ın şu sözlerini hemen hatırlayalım: *«Ticaret sermayesi, hakim olduğu yerde soygun sistemini temsil eder... Bezirgan sermayenin hâlâ hakim olduğu yerlerde geri koşullarla karşı karşıya gelirlz... Ticaret sermayesinin bağımsız gelişimi toplumun genel ekonomik gelişimi ile ters orantılıdır»...* vb... vb...

Özet

Bütün bu teorik açıklamalardan sonra kapitalizm öncesinde tefeci - bezirgan sermayenin yeri olarak kısaca şu özetlemeleri verebiliriz: (2)

● «Tarih açısından bakıldığında, sermayenin her yerde, toprak mülkiyetine zıt olarak ilk önce paradan meydana gelme servet, tüccar sermayesi ve tefeci (murabahacı) sermayesi olarak, para şeklinde yeraldığını görürüz.» (Kapital Cüt I, İkinci Kitap, sf. 12, Sol Yay., 1966.)

«Orta çağlar bize birbirinden çok farklı ekonomik sosyal kuruluşlarda olgunlaşan iki ayrı sermaye biçimi devreder; bunlar kapitalist üretim biçiminden öncekî dönemde *genel olarak* sermaye sayılır: tefeci sermayesi ve tüccar sermayesi.» (a.g.e. K. 5, sf. 208)

● Şu halde tefeci - bezirgan sınıf bir feodal kategori değildir. Feodaliteden önce de varolmuştur, feodaliteden sonra da kapitalizmin yanısıra vardır,

● Sosyalist ülkeler tefeci - bezirgânlığı tasfiye etmiştir. Keza gelişmiş kapitalist ülkelerde tefeci - bezirgan sınıf yoktur. Olsa olsa, Fransa ve İtalya'da bunların kalıntıları vardır,

● Günümüzde azgelişmiş ülkelerde tefeci - bezirganlık güçlüdür. Bu ülkelerdeki yabancı ve yerli kapitalizm bu sınıfla işbirliği yapar.

● Klasik anlamdaki tefeci - bezirgânlıktan başka, tefeci - bezirgan karakteri taşımayan feodal mülkiyet ve feodal kalıntılar da dünyanın çeşitli yerlerinde mevcuttur, Ama genel olarak tefeci - bezirgan sınıf gelişiminin bir noktasında derebeyleşmiş durumdadır. Azgelişmiş ülkelerin çoğunda, bir kısım büyük toprak mülkiyeti bu sınıfın elindedir.

● Tefeci - bezirganlık, modern toplıma dek tarihin her döneminde, her üretim tarzına kendini uydurabilmiştir, Tefeci - bezirganlığın tasfiye edildiği ülkeler düşünda, pek çok ülkedeki kapitalist veya geri kapitalist (kapitalistik) şartlara kendini ayarlamıştır,

● Tefeci - bezirgânlığın kesinlikle yokedildiği sistem, sosyalizm'dir ..

● Tefeci bezirgan sınıf günümüz Türkiyesinde en gerici kesimdir. Ve gene gerici finans kapital zümresi ile birlikte, onunla ortaklık halinde sömürüden pay almaktadır. O kadar ki, bir başbakan onlardan «teşkilatlanmamış kredi piyasası» olarak sözetmekte ve büyük mali güçlerini ayrıca teslim ve teyid etmektedir.

● Türkiye'de finans kapitalin alanında bulunan büyük ticaret dışındaki ticaret sahası önemli ölçüde tefeci - bezirgânlığın elindedir. Gene önemli sayılacak emlak (toprak ve bina) mülkiyeti bu sınıfın kontrolündedir. Tefeci bezirganlık bir yanıyla kapitalist ilişkilerin içine iyiden iyiye girmiştir. Gerçi tefeci bezirgân kökenden gelerek burjuvalaşan unsurlar bir hayli yaygındır, ama tefeci - bezirgân sınıfı, burjuvalaşan ve kendi içinden çıkan elemanlarının, üyelerinin dışında, *sınıf olarak* kapitalist değil, prekapitalisttir.

Marx, tefeciliğin Avrupa'da kapitalizm öncesi üretim biçimleri üzerinde, bunların mülkiyet biçimlerini çözkertip çöndüğü *oranda* kapitalizmin önşartlarının mevcut olduğu yerlerde ve zamanlarda bir yandan feodal senyörü ve küçük üreticiyi iflasa sürükleyerek, öteyandan iş koşullarını sermaye biçiminde merkezileştirerek yeni üretim biçiminin (kapitalizmin) kuruluşunu kolaylaştırdığı ve *ilerici* bir etkide bulunduğunu söyler. Ama hemen arkadan şu cümleyi ekler: «Asya biçimlerinde tefecilik ekonomik çürüme ve siyasi çökme'den başka hiçbir şey getirmeyerek daha çok uzun süre devam edecektir». (Kapital Cilt 111, Sayfa 597).

(1) Yurdumuzdaki burjuva sınıfını ve finans kapital egemenliğini bundan öncekî sayılarımızda yayımı bir haftalık derginin imkânları ve sınırları içinde—, basitleştirerek ve özetleyerek vermeye çalıştık. Türkiyedeki prekapitalist ilişkilerin ve sömürünün yerini de ister istemez aynı kısıtlı imkânlarda ele alacağız. Üstelik prekapitalist ilişkiler tarihsel köken bakımından kapitalizmden çok daha eskiye uzandığından konunun özetlenmesi daha da güç olacak. Bu bakımdan, halen ülkemizde varolan kapitalist sömürüyü ve bu sömürgen sınıf ve tüzelleri daha iyi tanıma için, şüphesiz ki, KİTLE'deki yazılarla yetinmesek. Bu konuda şimdiye kadar yapılmış araştırmaları, yayınlanmış bilimsel eserleri okumak gerekir. Ayrıca sözkonusu sömürgen kesimlerin en son nicel durumlarını ve kendi içlerindeki gelişmeleri görmek üzere somut verilere dayanan yeni araştırmalar yapmak. Türkiye'deki üretim güçlerinin son durumunu daha sıhhatli tesbit etmek özellikle kırsal yapıdaki değişmeleri ve gelişmeleri izleyebilmek ve de emekçi sınıfların incelenmesini geliştirmek önemli ideolojik görevlerimiz arasındadır.

Yeni veriler, ülkemizde işçi sınıfı sosyalizmin savunduğu ideolojik çizgiyi ve koyduğu analizi derinleştirecek, uzun yıllar süren dağınıklığın arkasında ilke birliği içinde merkezileşip tepertanmayı hızlandıracak, ayrıca işçi sınıfının ve taktiklerinin daha doğru ve isabetli olmasına yardım edecektir.

(2) Tefeci ve bezirgân sermaye konusunda fazla bilgi için bak:
Marx: Kapital, I nci ve 3 ncü ciltler ve Grundrisse ..
Engels: Ailenin, Devletin, Özel mülkiyetin kökeni,
H. Kıvılcımlı: Tarih Tezi, Tarih Devrim ve Sosyalizm, Toplum Biçimlerinin gelişimi, İlkel Sosyalizmden Kapitalizme ..
Ayrıca, Orta Doğu tarihinde «bezirganlığın yerini» anlatan M. Rodinson, Ahmet Kudai vb. nin çalışmaları.

Önce ...

Halim Toğan

Burjuva demokrasisinde hukuk düzeni ve kanunlar, burjuva sınıfının çıkarlarının temin ve koruma devlet gücünü koruma işlevini de yüklenir. Türk Ceza Kanununda da devleti koruyan, devlete karşı işlenen suçları cezalandıran hükümler vardır.

Oysa 141 ve 142'inci maddeler bu bir hükümlerden değildir. Bu maddeler devleti, devletin sözde yurt çıkarını temsil etme vasfını değil, doğrudan doğruya burjuva sınıfını korumaktadır. Böylece Türkiye'de burjuvazinin hukuk düzeninde yanmayan özel imtiyazlı durumu bu maddelerde açıkça ortaya çıkmaktadır. Bugüne kadarki uygulama da bunun böyle olduğunu açıkça göstermiştir.

O kadar ki, 141 ve 142'inci maddelerin uygulamada Anayasa hükümlerinden dahi üstün sayıldığı çok görülmüştür. Bu maddelerin kapsamı Anayasanın genel ve temel ilkelerinin ışığında tayin edilecek yerde, Anayasaya ilkeleri türlü «hukuk» ve «mantık» zorlamalarıyla bu maddelerin sınırları içinde yorumlanmıştır. Maddelerin Anayasaya aykırı olmadığı yolunda hukuki iddianın altında yatan maddi olgu budur.

141 ve 142'inci maddelerin ceza kanununda varlığı, toplumda sınıf mücadelesinin (ki sınıf mücadelesi kavramı bilimsel bir gerçeğin ifadesi olarak ilk kez burjuva iktisatçılar ve hukuk bilginlerince ortaya atılmıştır) «oyunun kurallarına» göre, usulünce sürdürülmesini öngören burjuva demokrasisinin özüne de, sözüne de aykırıdır. Oyunun kurallarını bozmaktadır. Bu bir.

İkincisi, bu maddelerin varlığı ve işleyişi sözümona «kendi koşullarımza özgü» hukuk ve ideoloji anlayışımı, «sınıfsız, imtiyazsız, kaynaşmış bir kitleyiz» kavramını da ne ölçüde olduğunun en veciz belgesidir.

Ezilen sınıfların hak iddialarına karşı: «Sınıfsız, imtiyazsız kaynaşmış bir kitleyiz dedik ya! Daha ne istiyorsunuz? Yoksa sınıf tahakkümü mü kuracaksınız?»

Sıra eldeki imtiyazları korumaya gelince: «Bir sınıfı devirmeye tevessül etmek, ha? Sizi Anayasanız bile kurtaramaz!»

Böylece burjuvazinin sınıf imtiyazı karşısında, burjuva demokrasisinin de, «kendimize özgü koşullarımız»ın da akan suları durmaktadır. Çünkü bizim burjuvazimiz «kendimize özgü» bir burjuvazidir: tekelci burjuvazi. «Biz bize benzeriz!»

Biz bize benzediğimiz için de tekelci burjuvazi düzeninin gerçek anayasası ve orta direği 141 ve 142'inci maddelerdir. Ve bu maddelerin geleceği, tekelci burjuvazinin çıkarlarını savunmak için her fedakârlığı göze almış olanların emin ve mesut ellerine teslim edilmiştir. Onun için anayasalar değişir, 141 ve 142'inci maddeler değişmez!

Nitekim son «af» konusunda ortaya çıkan «acayip çelişki» da ancak tekelci burjuvazimizin 141 ve 142'inci maddelerin faşist sözüne ve özüne verdiği büyük önemle inak edilebilir. «Milli iradenin temsilcisi, «hâkimiyeti milliye»nin yeddi emini yirmi yeminli kişi devlete karşı işlenen «suçları affetmiş, sınıfa karşı işlenenleri affetmemiştir,

Bu durumda 141 ve 142'inci maddelerin «cebir» unsurunun eklenmesi belli ki hiç bir yenilik getirmeyecektir. «Müessese nizamın, yani kurulu düzenin yıkılıp yıkılmaz bilir-bilmez kişiler sınıf mücadelesinde her tasasında «cebiri mündemiç» görüp ona göre fetva verecekler. Hem de kurulu düzene karşı çıkanların cezalandırılmasında cebirin otuz iki dişiyle birden sıratlığını pekâlâ bildikleri halde!

Öte yandan bu maddeler halktan yana, ezilen ve sömürülen, yolu kesilen sınıf ve zümrelerden yana karınca kararınca da olsa iş görmek isteyecek hükümetlerin de başında sallanan somut bir tehditdir. Nasıl on yıl kanunlar çerçevesinde örgütlenip çalışmış, parlamentoda grup kurmuş, devlet protokolünde yer almış bir partiyi —Türkiye İşçi Partisi— "müesses nizama" karşı çıktığı açık gerekçesi ve «dolayısıyla» gizli derneğe dönüştüğü bahanesiyle kanun dışı ilân edildiyse, ve her birinin ünü ve şanı kendisinden ağır olmayan ve hukuk devleti prof'larının hiç birinin buna yılı çıkmadıysa, onun gibi yarın öbür halkın oyuyla başa geçen bir hükümet dahi «müesses nizamlarından her hangi birini değiştirmeye kalktığı gerekçeyiyle, cebir unsuru her davranışında mündemiç görülerek, 141 ve 142'inci maddelerin huzuruna çıkarılabilir ve onu da o zaman «Anayasa bile kurtaramaz»!

Hükümet olmakta, bizatihi, cebir kullanmak mündemiç değil midir? Meselâ topraksız ve yoksul köylü yararına, yani nüfusun büyük çoğunluğu yararına gerçek bir toprak reformu yapmaya «umlu dairesi»nde «tevessül» etseniz, kanununu parlamentodan geçirseniz, ömünüze dikilip «Kim dokülür, bu kanunu ancak cesetlerimizin üzerinden geçerek uygulayabilirsiniz!» diyen toprak ağalarına karşı, hükümet olarak, kanunu nasıl uygulayacaksınız? Siz daha uygulamaya «tevessül» etmalen dahi, çıkarlığınız kanun «Bunda cebir mündemiç!» diye müesses nizamın bekçilerince saldırıya uğramıyacak mıdır? Örnek azın ve akbarlmalı da olsa, 141-142 olgusunun gerçek niteliğini ve ayrılığının ölçüsünü ortaya koyabilmek için gerekli.

141 ve 142'inci maddeler, kitlelerin kurtuluşu ve yurt çıkarına hizmet yolunu dikilmiş anti-demokrasi engelleri, tüm yurtdaşların en doğal ve vazgeçilmez demokratik hak ve özgürlüklerine yönelmiş bir tasallıdır. Bu yolda eninde sonunda ağır bir basınç karşısına olan çağdaş ve bilimsel tercihleri sınıf tekelci burjuvazinin gerici çıkarları adına «kanun dışı» kılmakta, demokrasinin özü olan «azınlığın çoğunluk olma hakkını» tanımıyarak demokratik gelişmeye ayak bağı olmaktadır. Bu maddelerin ceza kanununda varlığı ve bütün gerici partilerle çevrelerin bu maddelere sahip çıkarak yürürlükten kalkmalarını olanca güçleri ve imkânları ve yeziçe tedbirleriyle önlemeye çalışmaları bundandır. Ve bütün bunların altında yatan gerçek, bu maddelerin korucuğu, gerici partilerle çevrelerin de temsil ettikleri tekelci burjuva çıkarlarının kitle ve yurt çıkarlarıyla, çağdaş kalkınma ve ilerlemeyle ve gerçek bağımsızlıkla kesin bağdaşmazlığıdır.

Burjuva demokrasisi dediğimiz, halkın yararı ve yurdun çıkarı için ülkemizde geçerli olmasını istediğimiz siyasi düzen eğer gerçekten burjuva demokrasisi olacaksa, «bütün kurum ve kurallarıyla» işleyecekse, ve bu arada «olağanüstü» dönemden sahiden olağan bir döneme geçilecekse, önce bu maddeler kanunun defterinden silinmelidir.

Odalar Birliği seçimini AP eğilimli tekelci kanat kazandı

Sermayenin üst kuruluşlarından biri sayılan Türkiye Odalar Birliği'nin Genel Kurulu, geçtiğimiz hafta içinde yapıldı. Genel kurulda finans kapital ve ortaklarının, yani parababalarının de legeleri ile, finans kapital dışında kalan sermayenin (yaban burjuvalarını) temsilcileri çarpıştı. Parababalarının en kodamanları, Koç, Eczacıbaşı vb. aslında, AP ile içiçe görülen eski kadronun değiştirilmesinden, daha az tanınan ama yine kesinlikle kendilerine bağlı bir kadronun işbaşına getirilmesinden yanayıdılar. Ege Sanayi Odası ve Şinasi Ertan'ın temsil ettiği aktı AP'li kanat ise daha sert bir mücadeleden; ve anti - monopolist burjuvazinin, yani hükümet kanadının, Odalar Birliğinde ağırlık kazanmasının ne bahasına olursa olsun engellenmesinden yanaydı. Sonunda yönetici seçimlerini finans kapitalin AP listesi kazandı ve Odalar Birliğinin eski yönetici kadrosu, birkaç sivri isim bir yana, yine yönetime kaldı. Sonuç, AP'nin Odalar Birliğinde gövde gösterisi olarak nitelendi. Böylece tekelci sermayenin ağırlığı bir kere daha kendini duyurdu. AP'nin adayı olarak bilinen eski Başkan Sezai Dibian, finans kapital dışında kalan sermaye kesimlerinin ve hükümetin adayı olan Şevket Filibeli'nin 157 oyuna karşı 648 oy aldı.

Odalar birliğinde, kendi deyimiyle «komprador - mason azınlığa» yani finans oligarşisine, parababalarına, tekelcilere karşı eskiden de «Anadolu sermayesi», yaban burjuvazi adına mücadele vermiş olan Erbakan AP'li kanadın ve tekelcilerin delegelerinin düşmanca tutumlarıyla karşılaştı. Hükümet adına konuşan Erbakan bu delegeler tarafından yuhalandı ve konuşturulmadı. Salonda AP'li gençlik kolları militanlarının varlığı ve Erbakan'ı alkışlayanlara müdahaleleri dikkati çekiyordu. İlk protestolar, Erbakan, «Milletimiz Montaj sanayii değil hakiki sanayi istemiştir» dediğinde başladı ve böylece «özel sektör» gerçek yüzünü, yani dışa bağımlı asalak yapısını ortaya koydu. Daha sonra AP'lilerin yuhalamaları arasında sürdürdüğü konuşmasında Erbakan bu noktaya dikkati çekerek «Burada dönüştürülmek istenen havaya uyrsanız, özel sektörün millet önündeki görüntüsünün ne olacağını tasavvur edin» dedi.

Çoğunluğu meydana getiren tekelci ve AP'li delegeler anti - monopolist sermayenin sözcülüğünü yapmaya çalışan deleg. özel sektörden söz eden delegeleri, «milli» sanayileşme ve leri yuhalarken «komünist» diye bağırıyorlardı. Böylece de finans kapital, değil kitleler için, «sermaye sınıfı» bile eleştirilere ne kadar kapalı ve demokrasiden ne kadar uzak olduğunu bir kere daha gösterdi.

Odalar Birliği Kongresinin havası ve sonuçları, tekelcilerin AP'li kanadının ağırlığını, bu kanadın tefeci - bezirganlık gibi en geri sömürücü ortaklarıyla ittifakının devamı ettiğini ve bu geri ittifakın ekonomik hayatta egemen olduğunu gösterdi. Anti - monopolist veya yaban (vahşi) burjuvalar dediğimiz ve finans kapitalle çıkar çekişmesi içindeki sermaye kesimlerinin, hükümete dayansalar bile sözkonusu örgütte ağırlık kazanamadıkları ortaya çıktı.

Siyasî tutuklulara baskılar arttı

Ankara'da hükümet var mı, yok mu?

Egemen sınıfların anti-demokrasi için pek akıllıca uydurdukları bir terim olan «olağanüstü» dönemin, olağanüstü» şartları halen devam ediyor. Bunu en iyi hapiste yatmakta olan siyasi tutuklular bilirler. İçerideki devrimci ve yurtsever siyasi tutuklular üzerine baskılar aralıksız devam etmiş ve son zamanlarda daha da yoğunlaşmıştır. Zaten sınırlı olan görüşmeler büsbütün kısıtlanmış, insafsızca uygulamalar artmıştır. Son olarak, avukat Kemal Yücel ve Erdal Merdol, devlet ve hükümet başkanına, bazı bakanlara başvurarak Mamak'daki sanıkların cezaevi yetkilileri tarafından otuz kadar inzibata feci şekilde dövdürüldüğünü, Raif Çakır'ın gözünün çıkarıldığını, Yusuf Vurgun'un kolunun şıştığını, bileklerinde derin izler bulunduğunu, Salih Pekin'in sağ kolunun tutmadığını ve başında, yüzünde çop izleri bulunduğunu, diğer pek çok sanığın dövüldüğünü, hücreye atıldığını, bir görevli üsteğmenin «sizi buradan sağ çıkarmayacağız» tehditlerini savurduğunu tutukluların hiçbir can güvenliği kalmadığını bildirmişlerdir. Yaralı sanıkların mahkemeye getirilmemesi ise bu zulmün cezaevi dışına yansıyan somut delidir.

Olağanüstü dönemin şartlarını siyasi tutuklulara karşı sürdüren ve sivil faşist mihraklarla, siyasi kuruluşlarla ilgisi olduğu bilinen bir kliğin, pervasızca icraatına devam etmesinin hesabını herşeyden önce liberal hükümeten sormak hakkımızdır. Devlet içinde olan ve mevcut kanunları bile çiğneyecek kadar zalimce ve küstahça davranan bu sorumlulara karşı hükümet acaba mıdır? Ülkede iç barışı sağlamak vaadinde bulunan hükümet, kendi emri altında olması gereken bu gibi «ali kıran baş kesen»lere karşı dış geçiremezse, bunda bile türkek ve çekingen davranırsa, başka demokratik görevlerin üstesinden nasıl gelecektir?

Öte yandan liberal geçinmekle övünen birkısım «hür basın», yıllardır olduğu gibi bugün de böyle olayları görmezlikten gelerek, demokrasi anlayışının sahte ve üstünkörü olduğunu bir kez daha gösterdiler.

Yurdumuzun bütün demokratik güçleri, siyasi tutuklulara gösterilen bu zulmün sona ermesi için mücadele etmelidirler.

Sendika içi demokrasi ve sendika içi mücadele

İşçi sınıfı hareketi ve sosyalizm mücadelesi son beş yıl içinde bir dizi sapmanın içinden geçti geldi. Harekete mu. sallat olan küçük burjuva haklıklar, günü geldi, demokratik mücadeleyi, «parlamentarizmin batağı», «legalite çılgınlığı» gibi parlak görünüşlü kof slogan larla mahkum etmeye çalıştı, günü geldi bir toplu sözleşme başarısı «işçilerin ehlileştirilmesi» olarak nitelendi, günü geldi sendikal mücadele bağışlanmaz bir bilgisizlikle «sendikalizm» sapması sanıldı ve reddedildi.

Sevindiricidir, bugün hareketin çeşitli kesimleri geçmiş dönemin muhasebesini serinkanlıca yapmakta, hatalara, sapmalara doğru teşhisler koymakta ve işçi sınıfının mücadelesini «bütün» boyutlarıyla kavramaya çalışmaktadır.

Bugün en militan unsurlardan, bilinçlenmenin ilk basamaklarını tırmanışlara kadar geniş bir kesim, demokrasinin anlamını, işçi sınıfı için önemini, demokrasinin tanımını, burjuva demokrasilerine öyle toptancı bir tavırla «Filipin demokrasisi» deyip geçmekle demokratik mücadelenin verilmiş olmayacağını, o şartlarda da işçi sınıfı mücadelesinin pek çok görevi olduğunu kavramaktadırlar. Dahası; işçi sınıfının demokratik - ekonomik örgütleri olan sendikaların ve sendikal çalışmanın vazgeçilmezliği de artık tartışma konusu olmamaktadır. Hele hele Sosyalist Partı'nin, gündemdeki birinci madde olarak bütün sosyalistlerin, devrimcilerin baş tartışma konusu haline geldiği günümüzde, «Örgütler ağı ne demektir?», «Sendikalar, işçi sınıfı örgütlerinin bütünlüğünde (sistemli bütünlüğünde) ne gibi bir yer almaktadırlar?» gibi sorular doğru ve bilimsel cevaplar bulabilmektedir bu kesimlerde.

Yukarıda sayageldiklerimizin somuttaki yansımaları özellikle sendikalarda son derece belirgin bir şekilde gözlenmektedir. Bugün kimi sendikaların yönetimini elinde tutan sermaye güdümündeki sarı çeteler, tabandan kopup gelen devrimci bir dalganın karşı konulmaz baskısı altında adım adım gerilemektedirler; bugün kimi sendikaların yönetimini elinde tutan devrimci işçi liderleri ken dilerini yalnız hüsetmemektedirler, tabandan kopup gelen devrimci liderlerin yanısbaşında sermaye, işkolundaki sarı sendikalara, örgütteki gerici unsurlara karşı mücadele vermektedirler. Bugün işine geldiği zaman en hızlı devrimci, işine geldiği zaman «çalışma barışı» adlı amerikan sakızını çiğneyen tedhirli (!) sendika yönetimleri, aynı devrimci dalganın itisiyle sarı tutmaya, tavrını netleştirmeye zorlanmaktadır.

Bütün bu oluşum sevindiricidir kuşkusuz, ama bu, aynı zaman da, daha önce tartışma konusu edilmeyen bazı ilkelerin bilinmesini, bilnenlerin sindirilmesini, bu güne kadar ihtiyaç duyulmayan bazı bilgilerin edinilmesini de zorunlu kılıyor.

Özetlersek, bilinçlenmiş işçiler sendikalarına sahip çıkmakta, sosyalistler arasında, partileşme yolunda, sendikal örgütlerin —ve diğer ekonomik - demokratik örgütlerin— önemi gereğince kavranmaktadır. Ancak bazı eksik bilgilenmeler, bazı yanlış tutumlar, taktik hatalar bu sevindirici oluşumu kısıtlamakta, başarı derecesini ve hızını düşürmektedir.

Mücadelemiz örgütler içinde sürmelidir

Önce sendikal örgütlerde (hatta bütün örgütlerde) sürdürülen mücadelenin en temel ilkelerinden birini belirleyelim. Örgüt terkedilmemeli, devrimci çetelere, kaypak, devrimci kararlılıktan yoksun kadrolara kesinlikle bırakılmamalıdır. Bu ilkeyi en başa almakta yarar vardır. Çünkü, özellikle sendika içi mücadelede ilk akla gelen, istifa etmek —ki geçmiş dönemin kötü miraslarından biridir— ve yeni bir sendika kurmak üzere çalışmak oluyor. Oysa bütün demokratik mücadele yolları tıkandığı tabanın artık o kuruluşta kalamayacağı kadar sarılaştığı ve sendika yönetimi kesinlikle çıkmaza girdiği yani «devrimcileştirme» çabalarının kesinlikle çıkmaza girdiği zaman böyleşi bir tutum haklılık kazanabilir. Genellikle örgüt içi mücadelenin sabırlı, kahırlı bir mücadele olduğunu unutan, sonuca kestirmeden (!) ulaşmak isteyen, yönetimi ele geçirmiş olan sarı kliklere duyduğu öfkeyi, örgütü ve planlı bir mücadeleye dönüştüremeyenlerin yöneldiği bu tutuma «gecekondu sendikacılığı» diye adlandırabileceğimiz bir başka eğilime de ebelik etmektedir. Bir kaç ufak işyeri ile kurulan sendikacıklar belki bu eğilime devrimi çizgiyi başarıyla sürdürürler, ancak sermaye karşısında sendikal örgütlerin başlıca silâhlarından biri olan ekonomik gücü taşınadıkları için çoğu zaman yenilirler ve tabanı —istemeden— maceralara sürükleme olurlar.

Tekrarlayalım : örgüt içi mücadelede «istifa» en son başvurulacak ve ancak bütün mücadele yolları tıkandığı zaman başvurulacak bir çaredir.

Sendika içi mücadeleye gelince, burada da bazı kategorileri ayırt etmek gerekecektir. Yönetimi tamamen sermaye gü dümüne girmiş, açıkça gericileşmiş,tıpkı sarı kliklere karşı sürdürülecek mücadele ile belli bir ilerici çizgiyi iyi kötü sürdüren — ve sürdürmüş — ideolojik yetersizlik, bilgisizlik, sınıf bilincinden mahrum olmak gibi sakatlıklar taşıyan sendika yönetim kadrolarına karşı sürdürülecek mücadele farklılıklar taşıyacaktır. Sıraylа ele alalım.

Sendika yönetimlerini elinde tutan gerici kliklere karşı sürdürülen sendika içi mücadelenin başarıya ulaşması ancak ve ancak «taban» diye adlandırılan sendika üyesi işçilerin bilindirilmesiyle olur; onlara sendikal mücadelenin öneminin, o sendikadaki yönetinin ihanet çizgisinin bıkıp usanmadan anlatılması, kavratılması gerekir. Unutmayalım ki bu uzun süreli bir çalışmadır, sabırlı ve titiz bir çalışmadır. Üstelik zorunludur. Çünkü hiç bir sendika yönetimi, tüzük oyunları ile, meşru (!) bizans entrikaları ile karşı - devrimci yönetici kliklerden arındırılamamıştır. Tabana yaslanmayan, gücünü oradan almayan hiç bir devrimci girişim kalıcı olamaz ve olmamıştır da...

Ancak bu işin sadece bir yanıdır. Tabanda gerçekleştirilmiş kitle desteğinin sendika yönetimine mutlaka ve mutlaka örgütlü bir şekilde yönelmesi gerekir. Eninde sonunda bir kongre yapılacaktır, bu kongrede «delegeler» oy kullanacak ve yeni yönetim kadrosu bu oylarla seçilecektir. Öyleyse sorun — küçümsense de — bir kelle hesabını içerir. Delegelerin, karşı devrimci kliği devirip yerine devrimci bir yönetimi getirecek yönde oy kullanmaları gerekir. Görülüyor ki sağlanması gereken sıradan bir kitle desteğinden ibaret de ğildir. Her işyerinin en bilinçli, en devrimci, en «satın alınmaz» unsurlarının delege olarak kongreye katılmaları, bunların Dernekler Kanunu, tüzük hükümleri, kongre kuralları gibi — ilkimsiz sanılan — bilgilerle donatılmaları gerekir. Açıktır ki tüzük hükümlerinden yararlanıp, bir dizi kongre hileleri döndürerek kirli yönetimlerini sürdürmek, mücadele edilen kliklerin «uzmanlık» alanlarıdır ve onları bu alanda da yenmesini öğrenmek ve başarmak zorundayız.

İlerici sendikaları devrimcileştirme

Bir de belli bir ilerici çizgiyi — nedeni ne olursa olsun — sürdüren ancak sık sık işçi sınıfı çizgisinin dışına düşen, yalpalayan, kararlılık taşımayan bürokrasiye kayabilen yönetimlere karşı sürdürülecek mücadele yolları tıkandığı zaman başvurulacak bir çaredir.

Sendika içi mücadeleye gelince, burada da bazı kategorileri ayırt etmek gerekecektir. Yönetimi tamamen sermaye gü dümüne girmiş, açıkça gericileşmiş,tıpkı sarı kliklere karşı sürdürülecek mücadele ile belli bir ilerici çizgiyi iyi kötü sürdüren — ve sürdürmüş — ideolojik yetersizlik, bilgisizlik, sınıf bilincinden mahrum olmak gibi sakatlıklar taşıyan sendika yönetim kadrolarına karşı sürdürülecek mücadele farklılıklar taşıyacaktır. Sıraylа ele alalım.

Sendika yönetimlerini elinde tutan gerici kliklere karşı sürdürülen sendika içi mücadelenin başarıya ulaşması ancak ve ancak «taban» diye adlandırılan sendika üyesi işçilerin bilindirilmesiyle olur; onlara sendikal mücadelenin öneminin, o sendikadaki yönetinin ihanet çizgisinin bıkıp usanmadan anlatılması, kavratılması gerekir. Unutmayalım ki bu uzun süreli bir çalışmadır, sabırlı ve titiz bir çalışmadır. Üstelik zorunludur. Çünkü hiç bir sendika yönetimi, tüzük oyunları ile, meşru (!) bizans entrikaları ile karşı - devrimci yönetici kliklerden arındırılamamıştır. Tabana yaslanmayan, gücünü oradan almayan hiç bir devrimci girişim kalıcı olamaz ve olmamıştır da...

Ancak bu işin sadece bir yanıdır. Tabanda gerçekleştirilmiş kitle desteğinin sendika yönetimine mutlaka ve mutlaka örgütlü bir şekilde yönelmesi gerekir. Eninde sonunda bir kongre yapılacaktır, bu kongrede «delegeler» oy kullanacak ve yeni yönetim kadrosu bu oylarla seçilecektir. Öyleyse sorun — küçümsense de — bir kelle hesabını içerir. Delegelerin, karşı devrimci kliği devirip yerine devrimci bir yönetimi getirecek yönde oy kullanmaları gerekir. Görülüyor ki sağlanması gereken sıradan bir kitle desteğinden ibaret de ğildir. Her işyerinin en bilinçli, en devrimci, en «satın alınmaz» unsurlarının delege olarak kongreye katılmaları, bunların Dernekler Kanunu, tüzük hükümleri, kongre kuralları gibi — ilkimsiz sanılan — bilgilerle donatılmaları gerekir. Açıktır ki tüzük hükümlerinden yararlanıp, bir dizi kongre hileleri döndürerek kirli yönetimlerini sürdürmek, mücadele edilen kliklerin «uzmanlık» alanlarıdır ve onları bu alanda da yenmesini öğrenmek ve başarmak zorundayız.

İlerici sendikaları devrimcileştirme

Bir de belli bir ilerici çizgiyi — nedeni ne olursa olsun — sürdüren ancak sık sık işçi sınıfı çizgisinin dışına düşen, yalpalayan, kararlılık taşımayan bürokrasiye kayabilen yönetimlere karşı sürdürülecek mücadele yolları tıkandığı zaman başvurulacak bir çaredir. Burada tabanın yönelimi geçici örgüt içi ittifaklar kuracak, yönetimin yulpalamasını asgariye indirecek, devrimci olmayan eğilimlerine set çekecek şekilde örgütlenmelidir. Bu nokta hayati bir önem taşır çünkü sarı sendikalar, işverenlerce — son zamanlarda işveren sendikalarınca — görevlendirilmiş ajanlar sendikalara ya toplu sözleşme arifelerinde yada genel kurul hazırlıklarında saldırıya geçerler. İşte bu noktada sarı çetelere fırsat ve olanak sağlayacak keskinliklerden kaçınmayı, sendikanın «yalpalayan» yönetim kadrosunu, bu gerici güçlerle ittifak kurmaya zorlayacak yanlışlara düşmemeyi başarmak zorundayız.

Bir daha ve bir daha tekrarlayalım: İstifa en son başvurulacak bir silâhtır. Ödevimiz bıkıp usanmadan kitleyi (sendika tabanını) bilinçlendirmek, örgütlemek, delege çoğunluğunun devrimcilerden oluşmasını sağlamak, sendika içindeki ilerici unsurları yok sayan keskinliklere düşmemek, tüzük, kongre hilelerini yutmamak ve örgüt içi demokrasiyi «tam» olarak işletecek» bir mücadeleyi kesin tisiz sürdürmektir.

Devrimci sendikaları güçlendirme

Yönetimi devrimci kadroların elinde olan sendikalara gelince, burada da herhalde davranış mantığımız, «Bu örgüt sağlamdır, ellerde. Burada yapılacak iş kalmamış» olamaz. Bu tür örgütlerde — sayılarının pek az olduğunu da belirtelim — yapılacak pek çok iş vardır. İşkolundaki sarı çetelerin temizlenmesi gerekmektedir, sendikanın iş kolunda yaygınlaşması, yetkili ve etkili tek sendika haline dönüşmesi uzun çabaları gerektirecektir. Ayrıca, işverenlerin, devrimci sendikaların gelişmesini, yurt düzeyinde yaygınlaşmasını engellemek için her türlü yola başvuracakları bellidir. O halde devrimci sendika yönetimlerine omuz vermek, devrimci kadroyu, sarı çetelerin tasfiyesinden korumak, kongre, tüzük hileleri ile devrimlerini önlemek görevimizdir. Devrimci sendikaların en önemli görevlerinden biri hem ekonomik hem siyasal mücadele için işçi sınıfı sosyalist kadro yetiştirmektir.

Söylediklerimizin tümünü özetlemek gerekirse, sendika içi mücadele kestirme yollardan geçmeyen bir mücadeledir. Orada sabırlı, titiz bir taban çalışması zorunludur; sendika içi demokrasinin eksiksiz işlemesi için bütün yolları zorlamak, delegelik, işyeri temsilciliği gibi kilit görevleri üstlenmek gerekiliir. Ta ki sendikalar işçi sınıfının en yiğit, en bilinçli, en devrimci, en satın alınmaz, unsurlarının yönetimine geçene kadar; bu niteliktekilerin, yönetimdeki sürekliliği sağlanana kadar ve tüm bu çabalar siyasi mücadelenin siyasi partisin, önceliği ve öncülüğü asla unutulmadan sürdürülmelidir.

Tarih ve Devrim Yayınevi

Dr. Hikmet Kıvılcımlı

Diyalektik Materyalizm

Valde Camil Sok. Mahmutbey Pas. 47/12
Aksaray, İstanbul
7,5 Lira